

Hrvatski portali o Ukrajini i Rusiji u prvom mjesecu od ruske agresije 2022. godine

Maroševac, Lovro

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:314466>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-01**



Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)





**Sveučilište
Sjever**

Diplomski rad br. 75_KOMD_2023

**Hrvatski portali o Ukrajini i Rusiji u prvom mjesecu od
ruske agresije 2022. godine**

Lovro Maroševac, 2634/336

Koprivnica, listopad 2023. godine



Sveučilište Sjever

Odjel za komunikologiju, medije i novinarstvo

Diplomski rad br. 75_KOMD_2023

Hrvatski portali o Ukrajini i Rusiji u prvom mjesecu od ruske agresije 2022. godine

Student

Lovro Maroševac, 2634/336

Mentorica

Magdalena Najbar-Agičić, prof. dr. sc

Koprivnica, listopad 2023. godine

Prijava diplomskog rada

Definiranje teme diplomskog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za komunikologiju, medije i novinarstvo		
STUDIJ	diplomski sveučilišni studij Komunikologija, mediji i novinarstvo		
PRISTUPNIK	Lovro Maroševac	MATIČNI BROJ	0336020058
DATUM	25.9.2023.	KOLEGIJ	Povijest u javnom prostoru
NASLOV RADA	Hrvatski portali o Ukrajini i Rusiji u prvom mjesecu od ruske agresije 2022. godine		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	Croatian web-portals on Ukraine and Russia during the first month of Russian aggression in 2022		
MENTOR	Magdalena Najbar-Agičić	ZVANJE	redoviti profesor
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. izv. prof. dr. sc. Lidija Dujčić 2. izv. prof. dr. sc. Nikša Sviličić 3. prof. dr. sc. Magdalena Najbar-Agičić 4. izv. prof. dr. sc. Gordana Tkalec 5. _____		

Zadatak diplomskog rada

BROJ	75/KOMD/2023
OPIS	<p>U kriznim vremenima poput rata informiranje postaje još važnije nego inače. Mediji su često kreatori mišljenja društva jer današnje društvo se informira upravo putem njih, a ako rade to na krivi način, ne samo da će sebi umanjiti reputaciju, već će stvoriti i društvo koje ima pogrešnu sliku svijeta oko sebe. Stoga se u ovom radu pažnja posvećuje tome kako su o ratu izvještavali hrvatski portali. Cilj ovog rada je istražiti i analizirati medijski prikaz rata u Ukrajini u počecima invazije i koliko su te plasirane informacije bile provjerene. Također nastoji se provjeriti koliko mjesta u tom izvještavanju zauzima povijest koja je igrala važnu ulogu u ratnoj propagandi. Analizom nastoji se odgovoriti na određena pitanja:</p> <ul style="list-style-type: none">-Koje su teme u fokusu hrvatskih portala?-Prati li se vojne operacije ili humanitarna pitanja?-Odakle potječu objavljivane informacije?-Jesu li informacije dobro provjerene?-Koliko se pažnje posvećuje povijesnim temama koje se koriste u ruskoj propagandi?-Možemo li uočiti simpatiju hrvatskih medija prema nekoj od strana?

ZADATAK URUČEN

28. 9. 2023

POTPIS MENTORA

Magdalena Najbar-Agičić

SVEUČILIŠTE
SIEVER



Predgovor

Pojavom interneta ubrzao se protok informacija u svijetu. Sve se odvija brže, što često dovodi do situacija u kojima neke vijesti nisu točno provjerene, već se plasiraju u javnost, ovisno kojoj strani to najviše odgovara u danom trenutku. Zbog popularnosti medija kao i želje svakoga pojedinog medija da svojoj publici najbrže dostave vijesti, stvorili su se uvjeti komunikacije koji odašilju višenamjenske poruke. Zbog velikog protoka informacija, ponekad se zna dogoditi da stvari nisu onakve kakvima se čine iz medijskog izvještavanja. U posljednje tri i pol godine taj je sustav informiranja na velikom ispitu među publikom koja konzumira ovakav sadržaj. Prvo nas je snašla korona, a zatim i invazija Rusije na Ukrajinu. U takvim kriznim situacijama, mediji imaju veliku ulogu, koju ponekad ne uspijevaju dobro odigrati. Cilj ovog rada je istražiti i analizirati medijski prikaz rata u Ukrajini u počecima invazije i koliko su te plasirane informacije bile provjerene.

Medijski svijet prenošenja vijesti i informacija bogat je sadržajima koji se nalaze u njima te njihovoj publici, ako se ne informira iz više izvora, to može poslužiti kao jedini izvor informacija o situaciji na istoku Europe.

Sve ovo odlučio sam istražiti u svom diplomskom radu, a velike zahvale u njegovoj realizaciji idu mentorici Magdaleni Najbar-Agičić koja mi je pritom pomogla svojim uputama. Zahvaljujem i svim profesorima i djelatnicima Sveučilišta Sjever u Koprivnici koji su me svemu naučili i zbog kojih sam stasao u osobu kakva sam danas. Zahvaljujem i svojoj obitelji i prijateljima koji su bili uz mene svih ovih godina i omogućili mi da zajedno s njima privedem svoje obrazovanje kraju.

Sažetak

Diplomski rad „Hrvatski portali o Ukrajini i Rusiji u prvom mjesecu od ruske agresije 2022. godine“ sastoji se od šest poglavlja. Radom prevladavaju tri velike cjeline – Mediji, Povijest Ukrajine i Rusije kao važan kontekst u razumijevanju rata te Analiza portala u kojoj se obrađuje izvještavanje pet hrvatskih portala, od kojih su dva regionalnog i lokalnog karaktera. U Uvodu su prezentirani izvori i metode prikupljanja podataka te hipoteze diplomskog rada. Zatim slijedi poglavlje Mediji koje daje definiciju medija te se promatraju različiti aspekti medijskog izvještavanja povezani prvenstveno s kriznim i ratnim izvještavanjem. Također se bavi i *Online* novinarstvom jer se u radu spominju portali pa je svrha prikazati kako bi kroz teoriju, a što bi se primijenilo u praksi, trebali funkcionirati novinari i mediji u mrežnom novinarstvu.

Zatim slijedi veliko poglavlje koje nas upoznaje s poviješću Ukrajine i Rusije kako bismo lakše razumjeli situaciju zbog koje su u ratu, odnosno vidjeli što od toga mediji prenose u svom izvještavanju. Nakon toga slijedi poglavlje Analiza portala u kojem se upoznajemo s medijima čiji se sadržaj analizirao te je prezentirana sama analiza i njezini rezultati. Slijedi Zaključak u kojem autor diplomskog rada govori o finalnim rezultatima i daje svoj sud jesu li teze potvrđene ili negirane. Na kraju rada nalazi se Literatura u kojoj se navode svi izvori koji su poslužili kao temelj ovom radu i iz kojeg su se informacije uzimale.

Ključne riječi: mediji, Rusija, Ukrajina, rat, portali

Summary

The master's thesis, titled “Croatian Portals on Ukraine and Russia in the First Month of Russian Aggression in Ukraine in 2022”, consists of six chapters. The thesis is structured around three main sections: Media, History of Ukraine and Russia as a significant context for understanding the war, and Portal Analysis, which examines the reporting of five Croatian portals, two of which are regional and local in character. In the Introduction, sources and data collection methods are presented, along with the hypotheses of this work. This is followed by the Media chapter, which provides a definition of media and explores various aspects of media reporting primarily related to crisis and war reporting. It also delves into Online Journalism since the thesis mentions portals, aiming to illustrate how journalists and media should function in online journalism through theory that can be applied in practice.

Next is a substantial chapter that introduces us with the history of Ukraine and Russia to facilitate a better understanding of the situation that led to the war and to examine what the media convey in their reporting. Following that is the Portal Analysis chapter, where we become familiar with the media whose content was analyzed, and the analysis itself along with its results are presented. The Conclusion follows, in which the author of the master's thesis discusses the final results and offers his judgment on whether the hypotheses were confirmed or refuted. Finally, the thesis includes a Literature section in which all the sources that served as the foundation for this work and from which information was drawn are listed.

Key words: media, Russia, Ukraine, war, web portals

Popis korištenih kratica

SEO – *Search Engine Optimization*

UNICEF – *United Nations Children's Fund*

SSSR – *Savez Socijalističkih Saveznih Republika*

NATO – *North Atlantic Treaty Organisation*

Sadržaj

1.	Uvod.....	1
1.1.	Izvori i metode prikupljanja podataka.....	3
2.	Mediji.....	4
2.1.	Masovni mediji.....	5
2.2.	Ratno novinarstvo	6
2.2.1.	Ratna propaganda.....	7
2.3.	<i>Online</i> novinarstvo	8
2.4.	Medijska pismenost.....	9
2.5.	Lažne vijesti	10
3.	Povijest Ukrajine i Rusije kao važan kontekst razumijevanja rata	12
3.1.	Ukrajina.....	12
3.1.1.	Povijest Ukrajine.....	13
3.2.	Rusija.....	17
3.2.1.	Povijest Rusije	17
3.3.	Povijest kao opravdanje agresije	20
4.	Analiza portala	22
4.1.	Portali	22
4.2.	Analiza sadržaja	24
4.2.1.	Analiza sadržaja na <i>Index.hr</i>	24
4.2.2.	Analiza sadržaja na <i>24sata.hr</i>	33
4.2.3.	Analiza sadržaja na <i>net.hr</i>	36
4.2.4.	Analiza sadržaja na <i>Drava.info</i>	39
4.2.5.	Analiza sadržaja na <i>ePodravina.hr</i>	40
4.3.	Zaključak analize.....	44
4.3.1.	Slučaj duljine kolone.....	45
5.	Zaključak.....	49
6.	Literatura.....	54
7.	Popis slika i tablica	56

1. Uvod

U današnjem svijetu mediji imaju veliku odgovornost u prenošenju informacija. Ta je odgovornost prvenstveno povezana s poplavom informacija kojoj svakodnevno svjedočimo. Krizne situacije količinu informacija dodatno povećavaju. Zbog velike bujice informacija koja se pojavila u medijima tijekom ruske agresije na Ukrajinu, bilo je teško pravovremeno pratiti točne i provjerene informacije. Budući da živimo ubrzanim tempom života, ljudi ponekad nemaju vremena provjeriti je li nešto točno ili ne, već se oslanjaju na stručnost pojedinog medija. Mediji su stoga i kreatori mišljenja društva jer današnje društvo se informira upravo putem njih, a ako to rade na pogrešan način, ne samo da će sebi umanjiti reputaciju, već će stvoriti i društvo koje ima pogrešnu sliku svijeta oko sebe.

Svjedočimo polarizaciji društva i nastanku eho-komora, što se u velikoj mjeri može smatrati posljedicom današnjeg načina informiranja, činjenice da sve veću ulogu u informiranju igraju društvene mreže, čija priroda omogućuje i potiče kruženje neprovjerenih informacija.

Najbolji primjer toga je pandemija koronavirusa. Iako je u početku bilo dominantno vjerovanje medijima i onome što su oni pisali, primjetno je bilo da, kako je vrijeme odmicalo, stvari su se počele mijenjati. Različite teorije zavjere koje su se pojavile na početku pandemije, bile su sve prisutnije među čitateljima kao izvor „točnih“ informacija. Za publiku koja koristi društvene mreže tradicionalni mediji često nisu zanimljivi, ne posežu za tiskanim novinama, ne gledaju vijesti velikih TV kuća. Mnogo su im bliži internetski portali, na koje velikim dijelom pada odgovornost za informiranje.

Slično kao i u slučaju pandemije, rat kojem svjedočimo primjer je krizne situacije u kojoj veliku ulogu dobivaju mediji. Ubrzani tijek događaja donosi poplavu informacija, koje su uglavnom neprovjerene. Zanimljivo je provjeriti kako su se hrvatski portali nosili s tim izazovom. Također, kada je u pitanju agresija Rusije na Ukrajinu, važno je primijetiti kako u pripremi rata i propagandi kojom se agresiju nastojalo opravdati, a u konačnici i u propagandnom odgovoru Ukrajine koja se trebala obraniti, značajnu ulogu igrala je povijest.

Ovaj diplomski rad bavi se analizom i pregledom sadržaja koji je objavljen na hrvatskim portalima tijekom prvog mjeseca ratovanja između Ukrajine i Rusije na području Ukrajine. Razlog zašto je odabran prvi mjesec ratovanja, od 24. veljače do 24. ožujka 2022. godine, jest taj što se rat tada najintenzivnije pratio u medijima. Odabrano je pet portala na kojima se želi vidjeti na koji način izvještavaju o ratu i provjeravaju li se činjenične stvari te jesu li čitateljima nudili pregled na prošlost između ove dvije zaraćene strane.

Ovaj diplomski rad polazi od spoznaje što su to mediji, kakva je njihova pismenost i istinitost u informiranju te prikaza jesu li vlastitoj publici omogućili da se informira o povijesti Ukrajine i

Rusije. U doba interneta i brzog slanja informacija, bit će zanimljivo vidjeti kroz analizu sadržaja koje su vijesti provjerene i koje su teme bile najprisutnije u objavljivanim vijestima. Vode li se mediji objektivnim pristupom ili ipak zauzimaju jednu stranu te se plasiranim vijestima i informacijama trude prenijeti vlastita viđenja i mišljenja svojim čitateljima.

Prvi dio rada sastojat će se od teorijskog dijela koji će biti raspodijeljen u nekoliko poglavlja. Teorijski dio rada bit će upotpunjen analizom portala kako bi se dobili određeni rezultati i pokazatelji koji će autora ovog rada lakše usmjeriti ka njegovom zaključku. Pokušat će se odgovoriti na sljedeća pitanja: Koje su teme u fokusu hrvatskih portala? Prati li se vojne operacije ili humanitarna pitanja? Odakle potječu objavljivane informacije? Jesu li informacije dobro provjerene? Koliko se pažnje posvećuje povijesnim temama koje se koriste u ruskoj propagandi? Možemo li uočiti simpatiju hrvatskih medija prema nekoj od strana? Diplomski rad bit će usmjeren na provjeru dviju hipoteza.

H1: Hrvatski portali u svojem izvještavanju o ratu u Ukrajini ne objavljuju u potpunosti provjerene informacije.

Obrazloženje: Zbog brzine protoka informacija, portalima je cilj biti prvi u svemu. Kako su simpatije hrvatske javnosti u ovom ratu većinski na strani Ukrajine, tako se zbog nedostatka objektivnosti u medije plasiraju one vijesti koje žele probuditi emocije kod čitatelja, bez obzira na to jesu li valjano provjerene ili ne. Provjerene informacije u ovom slučaju znače da se informacije prenose onakve kakvima su originalno prikazane. Putem službenih navoda, stranih medija bliskih zaraćenim stranama i ostalim izvorima informacija.

H2: Na hrvatskim portalima čitatelji ne mogu pronaći kvalitetne informacije o rusko-ukrajinskim odnosima i njihovoj povijesti

Obrazloženje: Kako je rat počeo između dvije države, dužnost medija je da svojim čitateljima u što većem objektivnom formatu predoči sve vezane informacije o državama u sukobu. To nije samo usmjereno prema izvještavanju s ratnog područja, već i činjenici da je za razumijevanje situacije presudno važan povijesni kontekst. Dužnost medija je da upozna svoje čitatelje s problematikom koja se nalazi iza kulisa i koja nije možda toliko u prvom planu kao ono što se u stvarnom vremenu trenutno događa. Kada kažemo kvalitetne informacije, tada mislimo o preciznom i relevantnom sadržaju za temu o kojoj se govori. Kvalitetne informacije trebali bi točne i vjerne stvarnoj situaciji. Bez potrebe da se preispituju navedeni podaci, u smislu odvajanja činjenica od mišljenja.

1.1. Izvori i metode prikupljanja podataka

Diplomski rad o analizi tekstova na hrvatskim portalima o Ukrajini i Rusiji u prvom mjesecu njihovog ratovanja na području Ukrajine može se podijeliti na dva dijela. Kako bi se što jasnije dobila poveznica između prvog i drugog dijela, u prvom dijelu pokušat će se stvoriti teorijski temelj ovog rada. U njemu se oslanjamo na teorijski dio sadržaja kojim se nastoji prezentirati teorijska podloga analize koja slijedi. Kroz vlastito razumijevanje pročitano pokušava se dodatno pojasniti značaj korištenih pojmova. Upotrijebljena literatura pretežno se sastoji od knjiga i internetskih izvora, važnih za kontekstualizaciju teme.

Radi se, dakle, o komunikološkim knjigama na temelju kojih se crpe informacije o teoriji medija. Kada je u pitanju povijesni kontekst trenutnog rata u Ukrajini, nužno je bilo potražiti povijesne knjige. Ovdje valja napomenuti da u Hrvatskoj uvelike nedostaje nove literature vezane uz povijest Rusije i Ukrajine. Uglavnom, dostupne su ili zastarjele publikacije koje slijede ruski imperijalni narativ ili novije knjige o povijesti Ukrajine, više publicističkog karaktera. Primjerice, one koje su rezultat aktivnosti ukrajinske manjine u Hrvatskoj. Ova činjenica donekle objašnjava probleme s kojima su se suočili hrvatski mediji u svome izvještavanju o tim pitanjima.

Drugi dio rada odnosi se na istraživanje. Konkretno, istraživanje provedeno analizom sadržaja kako bi se dobio odgovor na postavljena istraživačka pitanja, odnosno potvrdile ili opovrgnule postavljene hipoteze. Cilj ovoga drugog dijela rada je bio uvidjeti koliku su količinu informacija, na koje teme i na koji način čitatelji hrvatskih portala mogli pročitati u prvom mjesecu rata. Prikupljeni podaci, bilo da je riječ o tekstualnim vijestima, slikovnim ili grafičkim priložima, predstavljaju temelj ove analize. Odgovorima na postavljena istraživačka pitanja autor diplomskog rada doći će do konačnog zaključka.

Analizirat će se pet portala u kojima će se pokazati kako se kroz određeno zadano razdoblje kretao već spomenuti tijek informacija. Tri među njima jesu nacionalnog karaktera – *Index.hr*, *24sata.hr* i *net.hr*, dok su preostala dva lokalna – *Drava.info* i *ePodravina.hr*. Pratilo se razdoblje od 24. veljače do 24. ožujka 2022. godine, što označava prvi mjesec ruske agresije na Ukrajinu. Kroz analizu će se vidjeti slika svakog medija koja prikazuje kako se izvještava o ratno pogođenom području, koje su teme u fokusu i imaju li njihovi čitatelji potrebne informacije oko povijesti sukobljenih strana.

2. Mediji

Kako se analiziraju portali određenih medija, potrebno je prvo definirati pojam medija. U Zakonu o medijima koji je bio na snazi od 2013. do 2022. godine možemo pročitati sljedeće: „Mediji su: novine i drugi tisak, radijski i televizijski programi, programi novinskih agencija, elektroničke publikacije, teletekst i ostali oblici dnevnog ili periodičnog objavljivanja urednički oblikovanih programskih sadržaja prijenosom zapisa, glasa, zvuka ili slike. Mediji nisu knjige, udžbenici, bilteni, katalozi ili drugi nositelji objavljivanja informacija koji su namijenjeni isključivo obrazovnom, znanstvenom i kulturnom procesu, oglašavanju, poslovnoj komunikaciji, radu trgovačkih društava, zavoda i ustanova, udruga, političkih stranaka, vjerskih i ostalih organizacija, školska glasila, 'Narodne novine' Republike Hrvatske, službena glasila jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i ostala službena priopćenja, plakati, letci, prospekti i transparenti, te video stranice bez žive slike i druge besplatne obavijesti, osim ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.“¹

Živimo u vremenu u kojem nije moguće zamisliti jedan provedeni dan bez medija. Da samo jedan dan propustimo, odnosno mobitele, televizore i računala ostavimo sa strane u mraku te ne čitamo ništa cijeli dan, već bismo bili u velikom zaostatku. Tolika količina informacija koja prolazi kroz medije u jednom danu je iznimno velika i svaki izostanak istog nam pokazuje koliko je u današnjem svijetu važno biti informiran.

Današnji svijet u 21. stoljeću je toliko razvijen da ljudi u društvu mogu birati preko kojeg medija će se informirati. Tako se čitatelji i gledatelji koriste medijima poput interneta, radija, televizije, novina, časopisa i sličnih. Na internetu možemo pronaći društvene mreže poput *Facebooka*, *X-a* (nekadašnjeg *Twittera*), *Instagrama* i ostalih sličnih mreža koje nam donose brz protok informacija. Putem interneta možemo posjećivati *web* stranice i portale medijskih kuća koje su se modernizacijom svojeg sadržaja odlučile prebaciti na ovako veliki prostor koji im nudi lakšu povezanost sa svojim čitateljima. Neki primjeri tako mogu biti *Nova TV* i *Dnevnik.hr*, *RTL* i *Danas.hr* te mnoge druge slične medijske kuće koje su se iz radija i televizije prebacile na internetska prostranstva. Budući da će se u ovom diplomskom radu analizirati sadržaj vezan uz portale, važan naglasak staviti će se na *online* medije i *online* novinarstvo.

„Informacije koje se prenose preko interneta netko mora oblikovati, što znači da postoji netko tko njime upravlja, bilo da se radi o urednicima i novinarima ili o zakonima kojima su regulirane informacije“ (Peruško 2011: 20). Često se medijima i njihovim novinarima zamjera da u javnost ne puštaju sve informacije. Na temelju iskustva rada u medijima, ali i onoga što svakodnevno

¹ Zakon o medijima: <https://www.zakon.hr/z/38/Zakon-o-medijima>

vidimo, mogao bih ustvrditi da to nije daleko od istine. U nekim medijima, ovisno o njihovoj politici rada, urednici mogu novinarima kazati koje informacije smiju pustiti u javnost, a koje ne smiju.

Prije svake objave videa, teksta ili slike, odnosno fotografije, sve se pregledava te na kraju dobiva dopuštenje o izlasku u medijski prostor. Jedni će neke stvari prešutjeti dok će drugi nešto malo izmijeniti kako bi se cjelokupni dojam iskazao u nešto drugačijem svjetlu. Naravno, postoje i urednici koji pregledaju buduće objave, priloge i tekstove te ih samo lagano preurede da zvuče nešto bolje nego u izvornom obliku. To nužno ne mora značiti da rade cenzuru sadržaja, već žele pokazati i publici, ali i svojim novinarima, odgovornost i želju za točnim i provjerenim informacijama.

Kvaliteta informacija koje dobivamo iz pojedinih medija presudno ovisi o kvaliteti samih medija. Kao što ističe Majdenić: „Zbog toga se može reći ‘kakav medij takva i tolika prometna (uporabna) vrijednost informacije’. Medij je osnovni preduvjet za svaku komunikaciju“ (Majdenić 2019: 15).

Protok informacija je važna karika u komunikaciji medija i njihovih čitatelja. Kako bi informacija i vijest došli s jednog na drugi kraj mjesta, potreban je most koji ih spaja. Mediji upravo imaju takvu ulogu jer povezuju vijest s njezinim primateljima. Previše stvari na mostu može dovesti do toga da nastane opća gužva i kaos oko prolaska s jedne na drugu stranu. Zato se i događaju situacije u kojima publika ne razumije ukupnu sliku jer višak informacija odjednom može postati problem.

Medijski transfer može postati prenatrpan i onda svojom kvalitetom zaostaje u prenošenju važnih informacija. Taj transfer važan je dio javnog informiranja jer se pomoću njega može kreirati javno mišljenje. Vizualni i audiovizualni sadržaji važan su aspekt svakog medija. Pomoću vizualnog sadržaja dobivamo jasno pokazatelj onoga što se događa. Upotunjavanjem audio i video materijalima, taj sadržaj dodatno dobiva na svojoj težini i publici postaje puno jasnije što se događa.

2.1. Masovni mediji

Kako spominjemo medije, važno je dotaknuti se pojma masovni mediji. Kombinacijom riječi, netko bi pomislio kako je riječ o većoj skupini medija koja radi svoj posao. Ipak, značenje ovoga je nešto drugačije, a to nam govori i ova definicija. „Masovne medije možemo definirati kao institucije koje zadovoljavaju potrebu društva za javnom komunikacijom u kojoj mogu sudjelovati svi pripadnici društva. Masovni mediji su istovremeno komunikacijski oblici/proizvodi, institucije i kulturne informacije“ (Peruško 2011:15).

Svrha medija je da svoju publiku educira, zabavi i informira od najvažnijih događaja koji su vezani uz javnost. Budući da moderna vremena traže od medija da budu brzi u prenošenju informacija jer je život jednostavno ubrzan, ponekad se napisani tekstovi ne drže prave svrhe medija. Jasno je da tu može doći do informacija koje su neprovjerene i automatski stiže manjak informiranja javnosti o nekom događaju. U nekoliko navrata bilo je rečeno kako su mediji kreatori mišljenja javnosti. Veliki dio informacija koji u ovom dobu kruži internetom definitivno je doveo do toga teško možemo reći što je istina, što laž. U svemu tome ne pomaže ni napredovanje tehnologije koja s lakoćom može prevariti čitatelja, a mediju donijeti željenu čitanost.

2.2. Ratno novinarstvo

Budući da je u ovom diplomskom radu riječ o ratu na području Ukrajine, valja se dotaknuti i novinarstva tijekom rata. Malo tko može ostati ravnodušan na spomen rata, a novinarima je u tom trenutku uloga potpuno drugačija. Stvari se tijekom ratnog stanja mijenjaju pa se uloga mora prilagoditi situaciji na terenu. U novinarstvu je važno biti objektivan i ne dozvoliti da novinarski profesionalizam strada zbog emocija i nekontroliranih osjećaja. Međutim, razumljivo je kako u ratnim vremenima novinari imaju težak posao ostati na svojoj profesionalnoj razini s profesionalnim standardima jer teško je gledati sva razaranja, gubitke ljudskih života i pogibiju velikog broja ljudi, a posebno kada se u tome svemu nalaze i oni najmlađi.

Kao što naglašava Josip Čerina: „Vjerodostojno ratno izvještavanje podrazumijeva istinito i objektivno izvještavanje o patnjama i stradavanju civilnog stanovništva jer ratna propaganda upravo s takvim slikama može manipulirati javnošću“ (Čerina 2012: 113). Naime: „Prešućivanjem ili naglašavanjem, drastičnim opisivanjem događaja ili njegovim uljepšavanjem, tumačenjem događaja s ciljem propagande i slično, opet dovode u pitanje profesionalnu, ali i osobnu etiku svakog novinara“ (Čerina 2012: 105).

Rat je jedno od izvanrednih stanja, poput potresa i sličnih prirodnih katastrofa, u kojima novinar mora izvještavati na nešto drugačiji način od uobičajene prakse. Pišući o prirodni izvještavanja u kriznim situacijama, Vladimir Barović kaže: „U kriznoj situaciji uloga novinara, odnosno novinarke nameće se kao ključna – treba ispitati koji su motivi za plasiranje senzacionalne informacije u kriznoj situaciji, poštuje li se novinarska etika i je li moguće i na koji način provjeriti informacije“ (Barović 2011: 123).

Tijekom rata nije dovoljno samo pisati o kriznim situacijama, već novinar mora i sudjelovati na terenu ako želi svojim prenošenjem vijesti i opisom situacije prenijeti vjernu sliku određene krizne situacije, u ovom slučaju rata. Naravno, u tom slučaju ne može se reći kako je novinar

slobodan pisati što hoće jer se priklonio jednoj strani i nikad neće moći prikazati obje strane medalje u istom „sjaju“. Ako novinar želi potpuno objektivno i nepristrano izvještavati s ratnog područja o sukobljenim strana, on mora djelovati samostalno i ne smije se prikloniti mediju koji „vuče“ samo na jednu stranu.

No, kako je ovdje riječ o hrvatskim portalima koji prenose vijesti iz druge zemlje, njihovi novinari najčešće ne odlaze u ratom zahvaćena područja, pogotovo kada je riječ o ratu na vrlo udaljenom mjestu. Oni se pak oslanjaju na objave zaraćenih strana, kako to sada biva u modernom vremenu, i izvještaje drugih medijskih kuća, najčešće onih stranih koji imaju svoje novinare ili reportere na terenu.

2.2.1. Ratna propaganda

O karakteristikama ratne propagande u svojoj knjizi *Ratno izvještavanje u kontekstu suvremenih oružanih sukoba i novih medijskih tehnologija* Josip Čerina kaže: „Poznato je da se ratna propaganda oduvijek provodila po određenom modelu. Analizirajući ratno izvještavanje u knjizi *Principi ratne propagande* Anne Morelli (2004.) aktualizirala je pristup analizi ratne propagande lorda Arthura Ponsonbya. Ona je njegove argumente i načela sistematizirala u deset modela argumentacije: 1) Mi ne želimo rat; 2) Neprijatelj je isključivi krivac za rat; 3) Neprijatelj ima demonske osobine; 4) Mi se borimo za dobru stvar, a ne za sebične ciljeve; 5) Neprijatelj namjerno čini zlodjela. Kad mi pogriješimo, to je uvijek nehotice; 6) Neprijatelj se koristi nedopuštenim oružjem; 7) Naši gubici su neznatni, a protivnički golemi; 8) Našu stvar podupiru umjetnici i intelektualci; 9) Naša misija je sveta i 10) Izdajnik je onaj tko sumnja u naše izvještaje“ (Čerina 2012: 110).

Sasvim je jasno da je propaganda opasna stvari, pogotovo u ratnom razdoblju. U normalnim okolnostima ljudskog života, mediji svojim objavama kreiraju javno mišljenje, kako je već rečeno. Međutim, kada dođemo u izvanredne situacije poput rata, tada se to mišljenje još više kreira i lakše ga je uvesti na jednu stranu, bez mogućnosti nekoga objektivnog viđenja. Najveći problem je to što se ovdje manipulacijama može navesti publiku da negativno misli o neprijatelju iako to možda i nije potrebno, barem ne u mjeri u kojima se propaganda vrši tijekom rata.

„Poznato je da su kršenja humanog postupanja, kako prema civilima tako i prema vojnicima koji više ne sudjeluju u neprijateljstvima sastavni dio rata. Međutim, propaganda rado stvara dojam da takva zlodjela čini samo protivnička strana“ (Čerina 2012: 111).

Ne samo da je problem u izvješćivanju ovakve prirode, već se radi i manipulacijom brojki. Ipak, neka „svijetla“ točka je to što se internetom može pronaći niz informacija kojima se može izbjegniti suviše subjektivno stvoreno mišljenje na temelju propagande koja se emitira putem

medija. Naravno, zbog velike količine podataka na internetu, u realnosti je teško reći što je na kraju točno, a što pogrešno. Ipak, ako netko želi vidjeti obje strane, onda si definitivno mora dati truda i prostora da shvati što se pred njega nudi i kako proširiti svoje znanje o nekoj temi, konkretno ovdje o ratu i strahotama koje se događaju, a jedna strana propagandom ne prikazuje to na istinit način.

2.3. *Online* novinarstvo

„Online novinarstvo definiramo kao nov način prezentiranja novosti, u skladu s karakteristikama interneta, te njihove distribucije posredstvom online medija“ (Brautović 2011: 15).

Online novinarstvo je način informiranja javnosti putem interneta kao medija. Tiskovni mediji, odnosno novine, bili su najvažnija početna točka protoka informacija kroz povijest. Kako su se tijekom povijesti pojavljivali novi oblici medija, tako se mislilo kako će tiskovni pasti u zaborav. Međutim, to nije toliko dolazilo do izražaja sve do pojave interneta i *online* medija. Tome u prilog ide i činjenica da je Reutersovo istraživanje pokazalo kako se tijekom 2022. godine u Hrvatskoj javnost najviše informirala putem *online* medija (87%) dok je tiskovni ostao na istoj razini kao i 2021. godine (29%).²

Svaki medij ima svoj način prilagođavanja novim stvarima. Tako postoje i mediji koji su na mrežni dio prešli tek kao produžetak onog već postojećeg, a opet imamo i primjere koji su nastali isključivo na temelju *online* novinarstva. Novinari, kao prenositelji informacija i vijesti, uvijek moraju biti u korak s vremenom, a ništa manje se ne očekuje ni od medija u kojemu rade. U *online* novinarstvu postoje određeni elementi koji pomažu da se medij probije na tržište i bude dostupan što široj publici. Kao dodatan detalj u pojašnjavanju teksta je nadnaslov i podnaslov. Oni pokazuju u koju sferu rubrike pripada napisani tekst te поближе objašnjavaju određeni segment. Osim što naslov mora kratak i jasan te ne ići u sferu *clickbaita*³, možda je najvažnije imati dobru fotografiju kao naslovni prikaz. Dobra fotografija znači da je u skladu s tekстом koji je napisan i naslovom koji je prezentiran. Pomoću nje, pažnja se privlači i ako je uistinu dobro odabrana ili montirana u nekom od alatnih programa, bez gubitka značenja, dolazi do toga da će čitatelj ostati na tom portalu i nakon što pročita njihovu vijest. Tekst napisan u nekoj vijesti mora biti jednostavan. Klasična novinska forma u tom slučaju ne prolazi, već se tekst mora razlomiti u nekoliko manjih paragrafa. Ne samo da time dulje drži pažnju publike, već je i lakše pratiti od početka do kraja. Ako se u tekstu spominje neki događaj o kojem se već pisalo, važno je da se

² <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2022/croatia>

³ *Clickbait* – senzacionalistički naslovi tekstova kako bi određeni medij mogao lakše privući čitatelja.

poveznica na već napisani tekst ubaci negdje u trenutnom. Ovisno od programa do programa, to se može uraditi ili označavanjem dijela rečenice ili direktnim ubacivanjem između redaka. SEO⁴ je također važna značajka za medije. Ova optimizacija za tražilice nudi medijima da se njihov sadržaj jasnije vidi kada netko pretražuje određeni medij putem neke od ponuđenih tražilica. Mediji na internetu vide podatke iza kulisa koje im govore o posjećenosti njihovih portala. SEO je upravo za to zadužen, pogotovo kad je riječ o tome da tijekom pretraživanja njihov sadržaj što bolje vidi pred potencijalno novoj publici. Kako je već spomenuto, novinari uvijek moraju biti u korak s čitateljima, tehnologijom i vremenom u kojem se nalaze. Svaki *online* medij želi uspjeti u svom poslu, stoga je važno da shvate što se od njih traži i koje norme moraju ispuniti kako bi im spomenuti uspjeh bio zagarantiran. Ono što je definitivni uspjeh *online* novinarstva i medija jest dostupnost arhive pa publika može pogledati nešto iz prošlosti što je zanima, što u tiskovnim medijima nije tako čest i moguć slučaj.

2.4. Medijska pismenost

Pojavom mrežnog novinarstva, portala i društvenih medija, više je nego ikad prije važno da svatko od nas bude medijski pismen. I to nije samo važno za novinare, već i za publiku koja prati medije. U mrežnom načinu informiranja javnosti vrlo je važno prepoznati dobro od lošeg, pouzdane fotografije od lažnih, kao i općenito lažne vijesti. Vrlo je važno da svatko od nas zna kako na kritički način prepoznavati opasnosti alata i tehnologija koje nas okružuju. Svatko čitav život uči o tome kako treba stjecati vještinu kritičkog razmišljanja jer samo se time može situacija dovesti u pravi red. Ono nudi mogućnosti prosuđivanja i prepoznavanja različitog mišljenja. Jednom kad se te vještine i osnove medijske pismenosti svladaju, ljudi će imati bolje razumijevanje svakog aspekta svog života te ih zajednica neće osuđivati zato što se nisu informirali o nekom važnom događaju u njihovim životima.

Kako bi se to što lakše ostvarilo, u Hrvatskoj postoji *web* portal naziva *medijskapismenost.hr*. Osnivači ovog projekta su Agencija za elektroničke medije i UNICEF.⁵ Upravo se na tom portalu navodi što bi medijski pismene osobe trebale znati, jednom kada se usavrše u tome.

„Prema Europskoj povelji o medijskoj pismenosti, medijski pismene osobe trebale bi moći:

⁴ *Search Engine Optimization*

⁵ UNICEF (engl. akronim od *United Nations Children's Emergency Fund*; kasnije pod nazivom *United Nations Children's Fund*) Fond Ujedinjenih naroda za pomoć djeci u cijelom svijetu. <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=63202>

- Učinkovito koristiti medijske tehnologije za pristup, čuvanje, ponovno dobivanje i dijeljenje sadržaja prema svojim individualnim i društvenim potrebama i interesima;
- Imati pristup i donositi informirane izbore o širokom rasponu medijskih oblika i sadržaja iz različitih kulturnih i institucionalnih izvora;
- Razumjeti kako se i zašto stvara medijski sadržaj;
- Kritički analizirati tehnike, jezik i konvencije koje se koriste u medijima, kao i poruke koje prenose;
- Kreativno koristiti medije za izražavanje i komuniciranje ideja, informacija i mišljenja;
- Prepoznati i izbjegavati ili dovesti u pitanje neželjene, uvredljive ili štetne medijske sadržaje i usluge;
- Učinkovito koristiti medije u ostvarivanju svojih demokratskih prava i građanskih odgovornosti.⁶

Na tom portalu mogu se pronaći različiti pojmovi vezani uz široki spektar medijske pismenosti. Oni variraju, ovisno o mediju o kojem je riječ. Svi ti pojmovi na prvi se pogled razlikuju, no poveznicu vuku uz vizualne i audiovizualne medije, bilo da je riječ o televiziji, radiju, novinama ili pak nečemu na internetu, za što je i zapravo najvažnije biti medijski pismen. Ljudi moraju znati kako se educirati o ovoj temi jer će znati prepoznati i potencijalne pogreške u medijskom prostoru. U slučaju *web* portala i društvenih mreža, gdje je interaktivnost omogućena, u tom će prostoru imati najviše prilika da ukažu na eventualne probleme i pomognu određenom mediju da se podigne na višu razinu, odnosno da se razvije onako kako bi to trebalo biti prema profesionalnim standardima novinarstva.

2.5. Lažne vijesti

Važan dio medijske pismenosti je i mogućnost raspoznavanja lažnih vijesti. Kako bi se što bolje utvrdilo što je lažno, publika mora prepoznati senzacionalizam i varajuće, montirane naslovne fotografije. One su najčešći pokazatelj da je nešto što žele pročitati ustvari lažna vijest koja ih navodi na klikanje kako bi određenom mediju omogućili veću eksponiranost.

Radoslav Dejanović u svome *Priručniku za provjeru informacija iz medija* ističe: „Lažne su vijesti kancerogena mutacija obične vijesti i, kao i svaki karcinom, nastoje preživjeti i razmnožiti se. One se ne zadovoljavaju time da u nekom trenutku nešto izjave, već žele ostaviti dugotrajniji otisak u svijetu: lažne se vijesti, a posebno ciljane dezinformacije, ne kreiraju zato da bi bile

⁶ <https://www.medijskapismenost.hr/pojmovnik/>

senzacija na pet minuta, već nastoje utjecati na društvo. Da bi na njega utjecale, lažne vijesti ne mogu biti trivijalne, lako zaboravljive i nikom važne“ (Dejanović 2020: 25).

Upravo radi toga nam medijska pismenost nastoji pomoći kako najlakše postati pismen u ovo digitalno doba, gdje svaka informacija dođe i prođe; kako i na koji način shvatiti što je lažno, a što istinito. Zato je važno da svojim vlastitom prosudbom znamo prepoznati stvari kakve zapravo jesu i ne dopustiti da nas vode nekom lažnom nadom i iskrivljenim viđenjem stvari.

Kao što ističe Dejanović: „Lažne vijesti i dezinformacije češće su nego ikad. Zahvaljujući internetu, postalo ih je vrlo jeftino stvoriti i jednako jeftino raširiti. Neobična učinkovitost online dezinformacija razlog je da na njih obratimo pozornost i pružimo im aktivan otpor. Taj otpor neće doći kroz institucije sustava, već je posve individualan: na osobi koja prima neku informaciju jest da ju prihvati kritički i o njoj stvori informiran zaključak, čak i po cijenu toga da mu se istina ne sviđa“ (Dejanović 2020: 95).

3. Povijest Ukrajine i Rusije kao važan kontekst razumijevanja rata

3.1. Ukrajina

Ukrajina je druga najveća europska država bogate povijesti. Sa svojih 603 700 km² smjestila se iza Rusije te je prema podacima iz 2021., koji su nastali tijekom popisa stanovništva, imala oko 43,7 milijuna stanovnika, no taj se broj po nekim procjenama smanjio zbog ruske invazije te nastalih smrti i odlazaka pojedinog stanovništva iz države. Glavni grad je Kijev.



Slika 3.1.1. Prikaz Ukrajine i okolnih država s kojima graniči

U počecima razvoja moderne povijesne znanosti ukrajinska se povijest nalazila u sjeni imperijalne ruske povijesti zbog činjenice da se većina teritorija današnje Ukrajine nalazila u sastavu Ruskog Carstva. Počeci moderne ukrajinske historiografije, stoga, imali su mnogo slabiji utjecaj na razumijevanje povijesti Istočne Europe izvan tog prostora, pa tako i u Hrvatskoj. Tek su u posljednjim desetljećima iz tiska u Hrvatskoj izašle publikacije koje doprinose boljem razumijevanju, a radi se o publikacijama Hrvatsko-ukrajinskog društva. Iz povijesti Ukrajine dostupnoj danas na hrvatskom, novinara i aktivista ukrajinskih udruženja u Hrvatskoj Sergeja Burde možemo vidjeti kako Ukrajinci vide svoju domovinu: „Ukrajinu povjesničari ponekad zovu i pogranična zemlja ili vrata Europe jer se stoljećima nalazila u poziciji da brani europsku i autohtonu staroslavensku kulturu od upada nomadskih i drugih azijskih kultura na prostore istočne Europe“ (Burda 2009: 16).

3.1.1. Povijest Ukrajine

Povijest Ukrajine možemo podijeliti u grubo na nekoliko razdoblja – pretpovijest Ukrajine, Kijevska Rus', Poljsko-litavska vladavina, razdoblje pripadnosti Ruskom Carstvu, sovjetska Ukrajina i razdoblje ukrajinske nezavisnosti.

Područje Ukrajine bilo je nastanjeno još prije 300 tisuća godina. Najpoznatije nalazište antičkog doba nalazi se u naselju Tripilj. Tamo su krajem 19. stoljeća nađena nalazišta kulture koja datira do najkasnije 4500. godine prije Krista. Zbog naselja u kojem je nađeno, ta kultura nazvana je Tripiljskom kulturom. Prema nalazištu, podaci govore da su se drevni Tripiljci bavili uzgojem žita, a izrađivali su glineno posuđe i svrdla kako bi obrađivali kamen (Burda 2009: 25-26).

O pretpovijesti Ukrajine možemo vidjeti i u činjenicama koje nam govore da je nekoliko plemena živjelo na tom području. Ipak, najstarijim se smatra pleme Kimerijci, čije postojanje seže u 8. stoljeće prije Krista. Međutim, kako to biva sa svim plemenima, neka druga su se našla i zatim istjerala one prethodne. „Suvremeni ukrajinski povjesničari izvornom domovinom ukrajinskog naroda podrazumijevaju širi linijalni prostor između donjeg toka rijeke Visle u današnjoj Poljskoj i gornjeg toka rijeke Donec u istočnoj Ukrajini“ (Burda 2009: 28).

Najrazvijenijim plemenima u davnoj povijesti Ukrajine smatraju se Poljani koji su imali svoje trgovačko središte u današnjem Kijevu. Grad je to koji je osnovan oko 441. godine i sljedećih nekoliko stoljeća služio je kao glavna kulturna uzdanica Europe. Upravo je zbog njene važnosti i plemena koja su se tamo nalazila Kijev postao središnjica buduće države. Riječ je o Kijevskoj Rus', državi sa sjedištem u Kijevu koja je prva takvog oblika na području današnje Ukrajine. Cilj je bio objediniti slavenska plemena istočne Europe te su u tome i uspjeli nekoliko stoljeća. Čak je i kršćanstvo prihvaćeno kao vjera pod vladavinom Vladimira Velikog krajem 10. stoljeća.

Rusija još od carskog vremena uzima za pravo prikazivati se kao izravna nasljednica Kijevske Rusi. Ruski predsjednik Vladimir Putin, kako bi opravdao agresiju, tvrdi da je to pravi pokazatelj prava da Rusija i Ukrajina moraju funkcionirati u jednoj državi. Danas se ipak drugačije gleda na to. Američki povjesničar ukrajinskog podrijetla, profesor na Sveučilištu Harvard Serhij Plohij, jasno je dao odgovor na te tvrdnje. Povjesničar je Putinove tvrdnje usporedio s hipotetskim događajem u kojem Britanac, Francuz ili Nijemac dođu u Rim kako bi ga osvojili jer su njihove zemlje nekad davno pripadale Rimskom Carstvu. Konstatirao je kako ovo nije samo Putinovo mišljenje, već općenito kakvo se danas vidi u Rusiji.⁷ Ono što je

⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=BoJYz1ew-Fs>

zanimljivo jest činjenica da Vladimir ne samo da nije bio slavenskog podrijetla, već je bio Viking.

Kada otvorimo povijesne knjige i pogledamo kako je Kijevska Rus' izgledala, uvidjet ćemo da je dobar dio današnje Rusije, najviše onaj središnji, pripadao toj državi. Unatoč vikinškom utjecaju, vrlo brzo su se plemena i narodi vratili svojim prirodnim atributima – slavenskoj tradiciji i slavenskom govoru. Međutim, kako to obično biva s velikim državama – jednom dođe kraj pa tako i Kijevskoj Rus'. Nakon što su Tatari uništili Kijev, Kijevska Rus' kao cjelina službeno je nestala 1240. godine. „Prema istraživaču Pavlu Štepu, padom Kijevske Rusi sredinom 13. stoljeća i početkom dominacije tatarskih nomada na prostorima današnje središnje i južne Rusije, započeo se intenzivnije formirati suvremeni ruski etnos“ (Burda 2009: 59).

Slabljenje ruskih kneževina dovelo je njihovu većinu od 14. stoljeća pod vlast poljskih i litvanskih vladara. Na taj se način prostor današnje Ukrajine našao u granicama Poljsko-litvanske unije, države koja je u kasnom srednjem i ranom novom vijeku zauzimala veliki dio srednje i istočne Europe. U njoj se razvio specifičan politički sistem plemićke demokracije u kojem je dominantnu ulogu u politici imao plemićki stalež, dok je vlast kraljeva bila ograničena, a treći stalež, pogotovo seljaci, nalazili su se u nezahvalnom položaju. Kako litvanske, tako i „ruske“ (odnosno bjeloruske i ukrajinske) elite brzo su se polonizirale. Kako su se današnja ukrajinska područja nalazila pogranično prema Osmanskom Carstvu, na njima se razvio specifičan vojno-društveno sustav koji je uključivao slobodne ljude koje su se bavili obranom od Osmanlija – kozake. Oni su, nezadovoljni politikom države prema njima, kao i odnosom plemstva, više puta podizali pobune, a najznačajniji je bio ustanak pod vodstvo Bohdana Hmeljnickog iz 1648. godine. Želeći steći moćnog pokrovitelja protiv Poljaka, kozaci su sklopili sporazum s vladarima Moskove, što je rezultiralo proširenjem njihove vladavine na istočni dio Ukrajine. Kasnije je u podjelama Poljske pod vlast ruskih careva došao i veliki dio središnje Ukrajine, dok se njezin današnji zapadni dio od kraja 18. stoljeća do Prvoga svjetskog rata nalazio pod vlašću Austrije.

U dijelu Ukrajine pod ruskom vlašću od samih početaka vodila se snažna rusifikacija, odnosno politika koja nije priznavala zasebnost Ukrajine, a ruski carevi su se počeli smatrati nasljednicima kijevskih vladara. Rusifikacija je posebno pojačana u 19. stoljeću. Čak je i objavljivanje knjiga na ukrajinskom jeziku bilo zabranjeno. Zbog toga se ukrajinska nacionalna ideja, ukrajinski jezik i književnost prvenstveno razvijala u zapadnoj Ukrajini pod austrijskom vlašću. Ukrajinska himna napisana je u 19. stoljeću, točnije 1862. godine i sam početak nije odavao optimizam koji bi himna trebala davati. „Ukrajina još nije propala“, bile su riječi na početku teksta ukrajinske himne. Međutim, na himnu nije utjecala Rusija, već Poljska, pod čijom

je vlašću Ukrajina jedno vrijeme i bila. Poljska himna napisana je 1797. godine i započinje na jednak način kao i ukrajinska, uz izmjenu imena država (Plohij 2015: 147).

Jedno od značajnih u ukrajinskoj povijesti jest njezino sovjetsko razdoblje. Nakon Prvoga svjetskog rata pokušaj stvaranja nezavisne ukrajinske države nije uspio te se njezin najveći dio našao u granicama SSSR-a, dok je, kako kaže Najbar-Agičić u knjizi *Druga Republika: Poljska u međuraću (1918-1939)*, manji zapadni dio u međuraću bio u granicama Druge Poljske Republike. Nakon kraćega početnog razdoblja tijekom kojeg su komunisti podržavali razvoj ukrajinske nacionalnosti, došlo je razdoblje Staljinove vladavine, a ona je bila nemilosrdna prema ukrajinskom stanovništvu. Početkom 1930-ih dogodio se jedan od najgorih slučajeva politički izazvane gladi u povijesti. „Kada istraživači govore o Gladomoru 1932-1933. jednoglasni su glede slijeda događaja: glad velikih razmjera počela je krajem ljeta 1932. godine, svoj vrhunac je dosegla do početka proljeća 1933. i okončala se početkom ljeta 1933. godine. U tih nepunih godinu dana, u Ukrajini su umrli milijuni ljudi“ (Paščenko 2008: 11).

Tijekom Drugoga svjetskog rata kroz ukrajinski teritorij prošle su vrlo teške borbe te je došlo i do krvavih nacionalnih sukoba (između Ukrajinaca i Poljska).

Iz vremena SSSR-a pamtimo i događaj koji je cijelu državu, Europu i svijet vrlo uznemirio. Godine 1986. eksplodirao je nuklearni reaktor u Černobilu. To se, kao i većina događaja u SSSR-u, pokušalo zataškati, no na kraju se strašan događaj ipak saznao.

Nakon raspada SSSR-a Kijev se okrenuo od Moskve i posvetio radu na nezavisnosti ukrajinske države. Ukrajina je svoju nezavisnost stekla 1991. godine, kada su 1. prosinca izašli iz Sovjetskog Saveza. Ukrajina je odbila suradnju s Zajednicom neovisnih država, upravo zbog toga što su Ukrajinci htjeli biti u potpunosti neovisni od ruskog utjecaja. Iako je pomogla u stvaranju Zajednice, odbila je potpisati njezin Statut, odbivši postati punopravnom članicom Zajednice. Ukrajina je redovito sudjelovala u ekonomskim programima Zajednice, no u vojnim nije jer je htjela svoju vojsku. Vladajući su htjeli dosta rano tijekom ukrajinske nezavisnosti napraviti vojsku i mornaricu. No ne od nule, već preuzimajući onaj dio koji je ostao stacioniran u Ukrajini nakon raspada Sovjetskog Saveza (Plohij 2015: 324).

Budući da se Rusija nije pomirila s ukrajinskom nezavisnošću, opetovano je dolazilo do trzavica i u njezinoj unutrašnjoj politici. Valja napomenuti kako 2004. godine izbijaju veliki prosvjedi zbog izbornih nepravilnosti, nastalih na temelju ruskog utjecaja, zanimljivog naziva Narančasta revolucija. „Tih napetih tjedana, dok je stari režim pokušavao svim sredstvima pridobiti izbore, ukrajinski narod je preplavio ukrajinsku prijestolnicu. Na kijevskom Trgu nezavisnosti Majdanu okupilo se više od 800.000 ljudi, koji su u suradnji s oporbom podigli oko 1.500 šatora i tjednima mirno prosvjedovali ispred sjedišta Vrhovne Rade“ (Burda 2009: 275).

Rijeka Dnjepr prolazi sredinom Ukrajine i dijeli je na zapadnu i istočnu. Ili, kako kaže Paščenko u knjizi *Istočna Ukrajina*, desnoobalna koja je tijekom povijesti imala doticaje sa zapadnim svijetom, i lijevoobalna, koja je bila obilježena moskovskim, odnosno ruskim etničkim skupinama, državnim tvorevinama i političkim formacijama (Paščenko 2019: 7). Još od raspada SSSR-a i neovisne Ukrajine, situacija na istoku Ukrajine godinama je bila pod povećalom. Prva kulminacija je bila 2014. godine, nakon što je Krim anektiran od strane Rusije, a sukobi su izbili na istoku, pogotovo u regiji Donbas, gdje su pobunjenici uz rusku podršku vodili bitke s Ukrajinacima. Druga kulminacija dogodila se 2022. godine nakon što je predsjednik Vladimir Putin potpisao priznanje proruskih separatističkih tvorevina Donjecke i Luganjske Narodne Republike.

Za razliku od Rusije gdje se tijekom posljednja dva desetljeća razvio autokratski sustav vlasti, u Ukrajini je, uz sve probleme – opstala demokracija s realnim političkim izborima za najviše institucije u zemlji. Ukrajina je od svoje neovisnosti imala pet predsjednika. Jedni su dobili samo jedan mandat, dok je kod drugih uloga predsjednika trajala dva mandata. Burno ukrajinsko neovisno razdoblje nije prošlo bez problema pa su tako predsjednici uz sebe imali nekoliko kontroverzi, ali i pokušaja atentata. Redom su na ukrajinskoj vlasti bili Leonid Kravchu, Leonid Kuchma, Viktor Yushchenko, Viktor Yanukovych, Petro Poroshenko i Volodymyr Zelensky.

Yushchenko je naslijedio Kuchmu 2005. godine. No prije dobivanja izbora, na njega kao predsjedničkog kandidata izvršen je pokušaj atentata. Otrovan je dioksinom te mu se lice u potpunosti izobličilo. Njegovu vladavinu obilježilo je okretanje Ukrajine prema Zapadu te uspostava transparentnog tržišta. Velike zasluge njegove vladavine očitovale su se i u slobodi medija. Dobio je jedan mandat samo, koji je završio 2010. godine.

Poraz proruskog Yanukovycha od Yushchenka na izborima 2005. godine nije smeo budućeg predsjednika. Na vlast je stigao 2010. godine i ostao je do 2014. godine. On je vodio prorusku politiku. Opoziciju je razljutio tvrdnjom da Sovjeti nisu izvršili genocid nad pet milijuna umrlih Ukrajinaca tijekom 1932.-1933. godina. S mjesta predsjednika otišao je tijekom velike ukrajinske krize u kojoj je Rusija anektirala Krim 2014. godine. Za njegovog mandata dogodio se Euromajdan, veliki prosvjed zbog odbacivanja potpisivanja ugovora s Europskom unijom. Budući da je cilj nezavisne Ukrajine bio približavanje zapadnjačkim, europskim ciljevima, ovo odbijanje bi ih od toga udaljilo. Proruska vlast na tome je radila i, umjesto da Ukrajinu približi Europi, htjela ju je vratiti u doba SSSR-a, da bude ovisna o Rusima, što je bio i cilj Vladimira Putina, ruskog predsjednika.

Kao spasitelja u krizi Ukrajinci su vidjeli bogataša Petra Poroshenka kojeg su 2014. godine izabrali za predsjednika Ukrajine. Poroshenko je bio sklon Zapadu pa je pokušao ispraviti svoga

prethodnika. No, na istoku zemlje vodio se rat. Primirje je uspostavljeno kasnije te godine. Ipak, situacija se kasnije sve više zahuktavala te je Poroshenkov mandat obilježen konstantnim borbama između pobunjenih strana i Ukrajinaca. Ipak, sve je učestalija bila korupcija u vladi koja je na kraju rezultirala time da je Poroshenka izgubio izbore 2019. godine.

Glumac i televizijska ličnost Vlodimir Zelensky postao je predsjednikom Ukrajine 2019. godine. Mandat mu je obilježen brojnim izazovima, a najznačajnije je opstanak Ukrajine pod ruskom invazijom. Godinu i pol nakon početka invazije, Zelensky se i dalje drži na čelu te daje nadu Ukrajini i njenom narodu da će pobijediti agresora.

3.2. Rusija

Rusija je najveća država svijeta i zemlja koja se prostire na dva kontinenta – Europu i Aziju. Službenog naziva Ruska Federacija, veliki dio njenog teritorija nalazi se u Aziji, dok je onaj manji u Europi. Glavni grad Moskva nalazi se u europskom dijelu države. Europski dio Rusije iznosi 3,5 milijuna km². U Rusiji se nalazi i prepoznatljivo područje pod nazivom Sibir koje pokriva sjeverni dio azijskog kontinenta.

3.2.1. Povijest Rusije

O ruskoj povijesti u hrvatskoj literaturi malo toga možemo naći. Knjige o ruskoj povijesti uglavnom su zastarjele izuzev knjige Roberta Servicea o suvremenoj Rusiji. Ponešto možemo saznati iz knjiga koji govore o povijesti Ukrajine, i uglavnom nisu u potpunosti objektivne.

U jedinoj dostupnoj na hrvatskom jeziku povijesti Ukrajine Sergeja Burde možemo pročitati: „Ukrajinski povjesničari (u posljednje vrijeme i ruski) objašnjavaju da su suvremenu rusku naciju formirala ugro-finska plemena sjeveroistočno od grada Moskve gdje se dio njih prethodno izložio kulturnom i vjerskom utjecaju odbjeglih kneževa ukrajinskog podrijetla, čiji rođaci su kolonizirali središnje ruske prostore pristigavši sa ukrajinskih prostora u sklopu staroukrajinske politike predvođene u Kijevu. Ruski povjesničari odgovaraju na to tvrdeći da su moskovski kneževi daljnji potomci velikih kijevskih kneževa, te ističu ulogu Moskve kao novog središta pravoslavlja nakon što je Carigrad pao u ruke Turcima, a Kijev Litavcima“ (Burda 2009: 22-23).

Sjeverna i istočna područja nekadašnje Kijevske Rusi nakon provale Mongola počela su se zasebno razvijati, a najjači centar nastao je u i oko Moskve. Njezini vladari od 15. stoljeća počeli su igrati sve značajniju političku ulogu na istoku Europe te sve su više širili prostor svoje vlasti prema sjeveru i istoku osvajajući nenaseljena, odnosno slabo naseljena područja. U narednim stoljećima vlast moskovskih vladara proširila se i na sjeverni dio Azije, a do 19. stoljeća dosegla

i obale Pacifika (čak i američko tlo jer je do 2. polovice 19. stoljeća kada je taj prostor prodala SAD-u Rusija vladala i Aljaskom).

Prvim dijelom područja današnje Ukrajine Rusi su zavlada u 2. polovici 17. stoljeća (lijevom obalom Dnjepra nakon kozačkih ustanaka protiv Poljsko-Litvanske Unije), dok su najveći dio te zemlje (kao i Bjelorusiju), zauzeli u podjelama Poljske u 2. polovici 18. stoljeća.

Govoreći o Ruskom Carstvu u svojim predavanjima na Yaleu Timothy Snyder je naglasio da je tijekom 19. stoljeća Rusko Carstvo bila velika svjetska sila, često nazvana i kopnenim imperijem. Rusija je bila euroazijski kopneni imperij. Kontrolirala je prostor od Poljske i Finske, sve do Pacifika. U tome da postanu i morskim imperijem Ruse su spriječili Japanci porazivši ih u ratu 1904-1905.⁸

Tako je Rusija pokrivala područje koje je bilo bogato prirodnim resursima, a time i pogodno za život. Međutim, „osnovni teritorij Rusije nikad nije bio određen tijekom Ruskog Carstva i bio je ponovno iscrtavan nekoliko puta tijekom sovjetskog perioda, a do 1991. godine dvadeset i pet milijuna etničkih Rusa je živjelo u susjednim, sada nezavisnim državama“ (Service 2014: 546).

Od prve polovice 17. stoljeća na moskovskom prijestolju izmjenjivali su se vladari iz dinastije Romanova, od kojih je najznačajniji bio Petar Veliki na prijelazu iz 17. u 18. stoljeće. On je moskovsku državu i službeno proglasio Ruskim Carstvom te ga je uzdignuo do razine značajne europske sile. Romanovi su vladali Rusijom tri puna stoljeća, do 1917. godine, kada su Februarskom revolucijom srušeni s vlasti. Uslijedila je Oktobarska revolucija nakon koje su vlast u Rusiji preuzeli boljševici.

Na ruševinama Ruskog Carstva Sovjetski Savez osnovan je pet godina nakon svrgnuća dinastije Romanov. Komunisti su u državi formalno priznavali zasebnost mnogih naroda koji su ranije živjeli pod vlašću careva. Veći od njih dobili su i svoje republike, koje su uživale određenu autonomiju, ali uglavnom samo formalno jer se o svemu odlučivalo u Moskvi.

Prvi vođa SSSR-a bio je Vladimir Lenjin, a nakon njega je došao Josef Staljin, koji je Sovjete vodio u Drugom svjetskom ratu. Staljinov sustav vladavine, unatoč tome što je vodio diktatorski režim, nije bio pretjerano učinkovit u društvu koje je, kako piše Robert Service u svojoj knjizi, bilo sve složenije (Service 2014: 332).

Iako je nakon Staljinove smrti došlo do određenog popuštanja, Sovjetski je Savez do kraja svoga postojanja ostao pod komunističkom vlašću, kontrolirajući osim vlastita područja i niz država u Srednjoj Europi. U Hladnome ratu predvodio je tzv. Istočni blok suprotstavljajući se Zapadu ujedinjenom oko zaštite demokratskih načela pod vodstvom SAD-a.

⁸ https://youtu.be/Wdn0zcCXjQY?si=YxjIH_-30fsuDrJC&t=2601

Zbog svojih unutarnjih problema i načina vladanja, Sovjetski Savez raspao se 1991. godine i podijelio u nekoliko manjih država. Rusija je ostala tada bez velikog dijela svojih imperijalnih posjeda – republika koje su stekle nezavisnost kao zasebne države.

Prvi predsjednik Rusije nakon raspada Sovjetskog Saveza bio je Boris Jeltsin. Postao je predsjednikom 1991. godine i na tom mjestu opstao punih osam godina. U njegovom mandatu dogodilo se nekoliko sukoba, među kojima su oni sa Čečenijom i Dagestanom najznačajniji. Imao je zdravstvenih problema te je nekoliko puta završio u bolnici na liječenju.

Vladimir Putin je drugi predsjednik Rusije, koji je i trenutno na toj poziciji. Iako tu funkciju nije obnašao u kontinuitetu (prva epizoda na mjestu predsjednika bila mu je od 1999. do 2008. godine, a druga je započela 2012. godine) cijelo se vrijeme vodio kao najvažnija osoba u zemlji. Između razdoblja u kojima je obnašao dužnost predsjednika države bio je premijer.

Za Putina je raspad SSSR-a bio najveća geopolitička katastrofa 20. stoljeća. On se iznimno ponosio time što je „proizvod sovjetskog odgoja“ (Service 2014: 525). Upravo iz toga razloga Putin je htio da se status SSSR-a ponovno vrati na slavu kakvu je imao tijekom svojega najboljeg razdoblja. O tome piše i povjesničar Serhij Plohij te podsjeća na koji je način ruski predsjednik 2001. iskoristio teroristički napad na Blizance: „Putin je uvidio priliku i iskoristio ju kako bi ponudio partnerstvo Bushu i njegovoj administraciji temeljeno na zajedničkoj borbi protiv prijetnje iz Afganistana i radikalnog Islama, ali koje bi se proširilo i izvan regionalne suradnje. ‘Siguran sam da ćemo danas, kad nam se sudbina susretne s poviješću, ne samo biti partneri, već možda i prijatelji’, izjavio je Putin tijekom svojeg posjeta Washingtonu u studenom 2001. Putinova vizija uključivala je povratak Rusije na status koji je bivši SSSR imao u svjetskoj politici, okončanje širenja NATO-a i priznavanje teritorija bivšeg SSSR-a kao ruske sfere utjecaja“ (Plohij 2023:85).

Dok je Putin bio premijer, predsjedničku je dužnost obnašao Dmitry Medvedev. Prema duljini mandata, bio je najkraći predsjednik u ruskoj povijesti od sve trojice koji su se izmijenili na vodećoj poziciji. Na vlast je došao 2008. i zadržao se do 2012. godine. Mandat mu je obilježen sukobom u Gruziji 2008. godine gdje je Rusija stala na stranu pobunjenika. Medvedev je tijekom svojeg mandata malo odstupio od onog čega se Putin držao, a to je tradicija, no nije se odlučio za novi mandat na kraju, što potvrđuje da je zamjena funkcija s Putinom bila samo prividna, a bila je nužna jer ustav nije predviđao mogućnost ponovnog Putinova uzastopnog izbora.

Predsjednički izbori općenito su u Rusiji obilježeni nepoštenjem. Kako je po prirodi Rusija bila autoritativna država, njeni političari prezirali su demokraciju i demokratske procese. Pod krinkom demokracije se Rusija vodi i danas, no u pravom obliku to je isti onaj sustav koji je bio prisutan tijekom sovjetskog razdoblja.

3.3. Povijest kao opravdanje agresije

Rusija je 2014. anektirala Krim na osudu čitave svjetske javnosti. Ovo strateški važno područje koje je tijekom povijesti bilo dugo vrijeme pod vrhovnom vlašću Osmanskog, a kasnije Ruskog Carstva, dok je od 1950-ih bilo u sastavu Ukrajinske Sovjetske Socijalističke Republike, ponovno je palo u ruske ruke. Tada su se i na istoku Ukrajine počele voditi bitke. Proruski separatisti u samoproglašanim državama Donjecke Narodne Republike i Luganske Narodne Republike imali su veliku podršku ruske vojske. Na tisuće pripadnika i jedne i druge strane ubijeno je u sukobima. S druge strane, Ukrajina je imala podršku NATO-a i njihovih saveznika, no bilo je neizbježno da će deblji kraj u sukobu izvući ukrajinska strana. Rat je ponovno krenuo nakon što je ruski predsjednik Vladimir Putin priznao dvije republike kao neovisne. Razlog priznavanja je bio i u tome što je regija Donbas, gdje se nalaze republike, bogata rudama.⁹

Dva dana kasnije, 24. veljače 2022., Putin naređuje vojsci ulazak u Ukrajinu pod izgovorom da se radi o specijalnoj vojnoj operaciji. Ruska agresija i invazija na Ukrajinu tako je počela u punom zamahu. Cijela država našla se pod paljbom ruskih raketa i ruske vojske. Iako su napadi, navodno, bili usmjereni prema vojnim objektima, nerijetko se događalo da pogađaju baš civilna područja u kojima su stradali nedužni ljudi. Jedan od argumenata koji se koristio za opravdanje agresije je potreba da se državu „denacificira“, što je još jedan primjer zloupotrebe povijesti. Za ukrajinske elite/vlasti Putin koristi pojam „nacisti“, pojam uvriježen među Rusima za opisivanje najgoreg neprijatelja iz vremena Velikog domovinskog rata (Drugog svjetskog rata). Godinu i pol nakon početka invazije, Ukrajina se uz pomoć NATO saveznika drži i dobiva redovita sredstva podrške kako bi opstala u ratu.

Temeljno ideološko opravdanje za agresiju prema susjednoj državi ruski predsjednik Vladimir Putin sažeo je u eseju „O jedinstvu Rusije i Ukrajine“, koji je objavljen 2022. godine. Ideje koje se u njemu nalaze temelje se na starijim ruskim imperijalnim idejama prisutnima stoljećima. Zahvaljujući ranije spomenutoj dominaciji ruske imperijalne historiografije, često se i diljem svijeta pojavljuje i bez refleksno ponavljaju tvrdnje o tobožnjem „jedinstvu“ Rusa i Ukrajinaca. Tom se tvrdnjom – naravno – nikada ne dovodi u pitanje postojanje Rusa, ali se i te kako dovodi u pitanje pravo Ukrajinaca na njihovu zasebnu nacionalnost, pa i samostalnu državu. Rusija i Ukrajina jesu susjedne države pa se njihova povijest neizbježno međusobno ispreplitala. Ukrajinci su više od dva stoljeća živjeli u istoj državi s Rusima, no dva puta dulje živjeli su u zajedničkoj državi s Poljacima i Litvancima.

⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ovo-su-dvije-separatisticke-republike-koje-je-priznao-putin/2341377.aspx>

U doba Ruskog Carstva Rusi su provodili rusifikaciju kako bi u potpunosti izbrisali Ukrajinca kao zasebni narod. Uvedene su bile zabrane koje nisu dopuštale da se išta tiska na ukrajinskom jeziku. Ipak, ukrajinska se nacija razvila, a nacionalna svijest Ukrajinaca sve je jača. Njezin temelj je u značajnoj mjeri prozapadna orijentacija. Ukrajina se od osamostaljenja htjela okrenuti zapadnom svjetonazoru, međutim Rusiji se to nikako nije sviđalo.

Kako ističe Timothy Snyder, Ukrajinci i Rusi kulturološki se razlikuju, pa i kad je riječ o političkoj kulturi: dok Rusi gravitiraju autoritativnim podjelama i tradicijskim običajima, Ukrajinci su orijentirani demokratskoj strani. Otvorena ruska invazija na Ukrajinu dogodila se u veljači 2022., no ona je nastavak aneksije Krima iz 2014. godine te sukoba koji traje od tada do danas. Posebno u situaciji nastaloj ruskom agresijom postalo je važno da se spoznaja o ukrajinskom narodu kao zasebno, te o povijesti Ukrajine bolje poznaje, kako bi se moglo oduprijeti ruskoj propagandi.¹⁰

¹⁰ Za povijest Ukrajine i Rusije vrlo korisna su predavanja Timothy Snydera „Making of Modern Ukraine“, održana na sveučilištu Yale 2022. godine i dostupna na platformi Youtube.

4. Analiza portala

4.1. Portali

„Mrežni portal (web portal) je mrežno mjesto koje raznovrsnim sadržajima, najsvježijim informacijama, naprednim mogućnostima i mnogobrojnim poveznicama nudi širokomu krugu korisnika ishodišno mjesto na webu. Može biti općeg usmjerenja (vijesti, tematske rubrike, gradski vodiči) te posebnog usmjerenja (znanstveni, obrazovni, enciklopedijski i drugi portali). Najčešće ga uređuje stalno uredništvo, pa nalikuje elektroničkomu časopisu, a vode ga medijske kuće, davatelji internetskih usluga i sl. Obično se financira iznajmljivanjem oglasnoga prostora (reklamna zastavica – engl. banner, iskočni prozor – engl. pop-up window) ili drugim oblikom mrežnog oglašavanja.“¹¹

Nezamislivo je danas vidjeti medij koji nema svoj vlastiti portal. Ovo mrežno mjesto postalo je najvažnija platforma na internetu za informiranje javnosti. Portali su u to prerasli, ne samo zahvaljujući internetu, već i dostupnosti mobilnih uređaja, tableta i brojnih računala. Preko njih se ljudi spajaju na internet, bez obzira na to je li riječ o fiksnoj ili mobilnoj vezi i prate događanja iz čitavog svijeta na dlanu ruke. Ti uređaji omogućili su brzo i efikasno čitanje vijesti i članaka kod svakodnevnih novosti. Tako je različite tekstove moguće pročitati u bilo koje doba dana i noći jer ne postoji šansa da nešto promakne ako točno u 19:00 sati nije uspjela otići na internet pročitati što ima novo na portalima. Publika se upravo zbog tih karakteristika portala okrenula njima kao primarnim izvorima informacija. Dostupni su u svako vrijeme, svake minute i sekunde. Upravo zbog toga mediji, odnosno portali najviše, djeluju brzo, što nerijetko zna dovesti i do situacija u kojima se radi kopiranjem tekstova ili lošim prevođenjem s engleskog putem Google Prevoditelja.¹² Upravo ta želja da se bude prvi koji će dostaviti neku vijest, portalima je smetnula s uma šest važnih novinarskih pitanja. 5W+H (Who, What, Why, When, Where, How)¹³, najvažniji set novinarskih pitanja koji u tradicionalnim medijima odgovara na najveća pitanja čitatelja zamijenjena su na portalima redanjem informacija od najvažnije do najmanje važne. Portali donedavno nisu plaćali svoje usluge, no sve više njih stavlja pretplatu kao prepreku u čitanju sadržaja na njihovim mrežnim stranicama.

¹¹ <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=66413#poglavlje5849>

¹² *Googleova* usluga koja brzo prevodi riječi i rečenice na stotine drugih jezika

¹³ Tko?, Što?, Zašto?, Kada?, Gdje?, Kako?



Slika 4.1.1. Obavijest o pretplati na Telegramu za nastavak čitanja vijesti

Kao što možemo vidjeti na primjeru slike 4.1.1, portal *Telegram* na svojem web portalu nudi opciju pretplatu. Kako se navodi, mjesečno se nude dva besplatna članka za čitanje, a kasnije vam se ta opcija zabrani i ponudi da se preplatite.



Slika 4.1.2. Ponuda godišnje standard i premium preplate

Kako se navodi u tekstu slike 1.2., preplata ovdje služi kao mogućnost da se financira bespoštedno novinarstvo. Postoje portali koji su produžena ruka već postojećih medija, najčešće onih tiskovnih (npr. *24sata* -> *24sata.hr*) ili televizijskih (*Nova TV* -> *Dnevnik.hr*). To nije pravilo, jer vidimo da postoje i portali koji nemaju iza sebe oslonac u nekim tiskovnim, televizijskim ili radijskim medijima. Reklame na portalima jedan su od izvora zarade, uz klikanost i čitanost tekstova, no kako je već ranije navedeno u radu, nerijetko se u posljednje vrijeme događa da portali traže pretplate. Te pretplate, kao što možemo vidjeti na slikama 4.1.1. i 4.1.2., funkcioniraju na sličan način kao i pretplate na *streaming* servise poput Netflix. Ponudit će vam dvije ili više opcija, uz različite cijene, no one skuplje imat će veće, a za neke i bolje pogodnosti.

Ono čime se portali mogu ponositi, u odnosu na ostale medije, jest činjenica da omogućuju interakciju autora teksta i čitatelja portala. Iako se autori tekstova često ne upuštaju u direktnu interakciju s čitateljima, publika u komentarima ispod njihovih tekstova može napisati sve što je njoj u slobodnoj volji kako bi izrazila zadovoljstvo ili nezadovoljstvo sadržajem.

Portali koji će poslužiti analizi u ovom diplomskom radu su *Index.hr*, *24sata.hr*, *net.hr*, *Drava.info* i *ePodravina.hr*. Prva tri portala smatraju se portalima na nacionalnoj razini, dok su preostala dva na lokalnoj i djeluju najviše na području Koprivničko-križevačke županije, odnosno Podravine i Prigorja.

4.2. Analiza sadržaja

Za analizu sadržaja odabrano je pet portala. Tri na nacionalnoj razini i dva na lokalnom nivou. Analizirat će se razdoblje od mjesec dana, sami počeci rata kad je zanimanje za sukob Rusije i Ukrajine bilo najveće i najviše se pratilo. Taj period obuhvaća početak rata 24. veljače i traje do 24. ožujka 2022. godine. Analiza obuhvaća prikaz svih vijesti koje se odnose na rat između Ukrajine i Rusije na ukrajinskom tlu. Fokus je usmjeren isključivo na vijesti kao polazne točke analize sadržaja te komentare, odnosno kolumne kao moguće ishodište informacija o povijesti ovih dviju strana. U njima će se tražiti informacije koje govore o tome jesu li novinari pokušali objasniti problematiku odnosa zaraćenih strana, ali i vidjeti što se objavljuje te jesu li te vijesti provjerene. Pomoću toga na kraju ćemo dati zaključak i donijeti potvrdu ili opovrgnuti postavljene hipoteze.

4.2.1. Analiza sadržaja na *Index.hr*

Index.hr jedan je od najčitanijih hrvatskih portala. Ujedno se smatra i jednim od vodećih komercijalnih medija u Hrvatskoj. Osnovan je prije gotovo 21 godinu. Točno 2. prosinca 2002. osnovao ga je Matija Babić.¹⁴

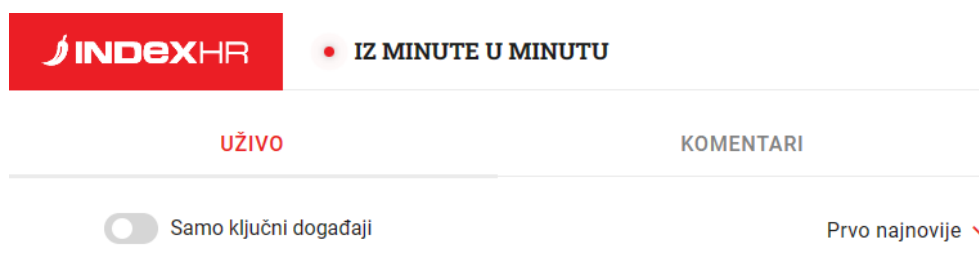
Iako *Index.hr* sam sebe naziva i karakterizira kao nezavisni portal, iz priloženih stavova, vijesti i tema koje se objavljuju, može se kazati kako „vuče“ na lijevo-liberalnu stranu. Na portalu se nalazi bogat niz sadržaja koji može ispuniti želje svakog čitatelja. Kao jedan od vodećih i najčitanijih medija u Hrvatskoj, zadatak mu je da održava tu ulogu važećom iz dana u dan. Ne prenosi vijesti samo iz Hrvatske i regije, već i iz cijelog svijeta. Na portalu tako možemo

¹⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/na-danasnji-dan-prije-20-godina-pokrenut-je-index/2417393.aspx>

pronaći vijesti iz Hrvatske i svijeta, sportske novosti, vijesti iz svijeta šoubiza te također možemo pročitati komentare i kolumne različitih komentatora, odnosno kolumnista.

Na čelu portala nalazi se glavna urednica Andreja Hudika.¹⁵ Na portalu rade novinari, autori tekstova, kolumnisti i lektori te mnogi drugi zaposlenici. *Index.hr* je jedan od medija koji velikom brzinom ide ukorak s modernim vremenom pa ga se tako može pronaći i na društvenim mrežama poput *Facebooka*, *Instagrama*, *YouTubea* i *TikToka*.

Index.hr kao vodeći hrvatski medij ima zadaću biti ažuran iz minute u minutu. Zbog toga pokriva veliki broj vijesti, ne samo iz dana u dan ili sata u sat, već kako je rečeno u prethodnoj rečenici – minute u minutu.



Slika 4.2.1.1. Praćenje događaja na Index.hru

Index.hr svojim čitateljima i svojoj publici nudi mogućnost da prate sve događaje na jednom mjestu. Portal je poznat po tome da u jeku zbivanja vrlo brzo dođe do ideje koja se realizira u brzom roku, a sve s ciljem da svojoj publici omogući kvalitetno praćenje informacija.

¹⁵ <https://www.index.hr/impressum>

25.02.2022. 03:21

Australija i Tajvan najavili sankcije Rusiji

Tajvan će uvesti ekonomske sankcije protiv Rusije zbog njezine invazije na Ukrajinu, priopćilo je Ministarstvo vanjskih poslova.

I australski premijer Scott Morrison najavio je nove sankcije Rusiji, ciljajući na "oligarhe čija je ekonomska težina od strateškog značaja za Moskvu" i više od 300 zastupnika ruskog parlamenta koji su glasali za invaziju na Ukrajinu.

25.02.2022. 03:19

Ovo su sankcije koje je EU uvela Rusiji

Čelnici EU-a dogovorili su se o sankcijama Moskvi koje ciljaju na 70 posto ruskog bankarskog tržišta i ključne državne tvrtke, izjavila je predsjednica Komisije EU Ursula von der Leyen.

[>> Opširnije](#)

25.02.2022. 02:57

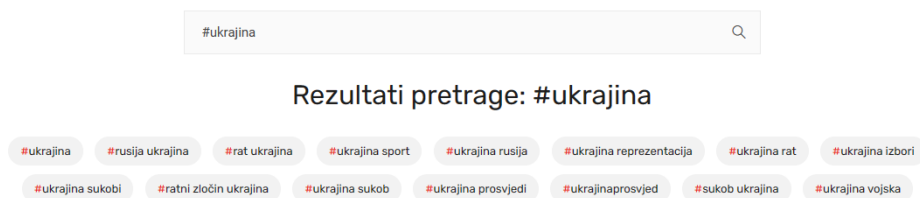
Ukrajinska ambasada objavila nove informacije i detaljan izvještaj o borbama

Ukrajinska ambasada u Hrvatskoj objavila je najnovije informacije o ruskom napadu na Ukrajinu i detaljno opisala situaciju na terenu.

[>> Opširnije](#)

Slika 4.2.1.2. Prikaz najvažniji vijesti tijekom praćenja rata

U rubrici iz minute u minutu *Index.hr* svojoj publici nudi brzu i čistu preglednost situacija. Nabrojani su svi važni događaji, ali i oni koji možda ne dijele toliku važnost, no tiču se rata u Ukrajini. U slučaju objavljenih članaka, *Index.hr* u najvažnijim događajima nudi poveznicu na te objave kako bi čitatelji mogli dobiti veću i sadržajnije količinu informacija.



Slika 4.2.1.3. Popis tražene riječi u svim kombinacijama u tražilici

Ono što je također bitno napomenuti jest pristupačnost *Index.hrove* tražilice. Portal na svojoj tražilici nudi mogućnost da riječ koju tražite, upari sa svim ostalim povezanim riječima i pojmovima. Na taj način se dobiva pregled svega onoga što je označeno u raznim vijestima. Tako ako želimo nešto posebno odabrati, samo kliknemo na to i ono će nas odvesti na željeno mjesto.

#ukrajina sport

NAJČITANIJE ▾



RAT U UKRAJINI

Izjava ruskog sportaša obilazi svijet: "U Ukrajini nije rat"

KLIMOV i Brkov jedni su od rijetkih sportaša koji su javno izrazili svoje proruske stavove.

Slika 4.2.1.4. Što se dogodi nakon što se stisne na jednu od ponuđenih oznaka

Primjer na portalu kada u tražilici #ukrajina dobijemo ponuđeno sve pojmove koje u sebi nose #ukrajina. Kada stisnemo na #ukrajinasport, odvest će nas do svih sportskih vijesti vezanih uz Ukrajinu, Rusiju i sportaše.

#ukrajina

Rezultati pretrage: #ukrajina

#ukrajina #rusija ukrajina #rat ukrajina #ukrajina sport #ukrajina rusija #ukrajina reprezentacija #ukrajina sukobi #ratni zločin ukrajina #ukrajina sukob #ukrajina prosvjedi #ukrajinaprosvjed #s

Oko 26935 rezultata NAJČITANIJE ▾

VIJESTI
PRIJELOMNA
JINJOK-1

Masakr na Zmijskom otoku, pod opsadom niz gradova. U Kijevu se čuju eksplozije
RUSIJA je napala Ukrajinu. Počeo je rat.
25.2.2022.

VIJESTI
PRIJELOMNA
JINJOK-1

Drugi dan ruske invazije na Ukrajinu, počela teška bitka za Kijev
RUSIJA je napala Ukrajinu. Od jučer traju žestoke borbe. U Kijevu se čuju eksplozije.
26.2.2022.

VIJESTI
PRIJELOMNA
JINJOK-1

Konvoj tenkova dug 64 kilometra ide prema Kijevu. Ukrajina: Rusi napali Herson
RUSKA invazija na Ukrajinu ušla je u šesti dan.

Slika 4.2.1.5. Rezultat pretrage na temelju tražilice pod riječi #ukrajina

Kada se u tražilicu upiše pojam #ukrajina, dobijemo sve vijesti koje sadrže tu oznaku. Takvih je u mjesec dana od 24. veljače do 24. ožujka 2022. godine bilo više od 4268 vijesti. U prosjeku

se dnevno objavljivalo oko 142 vijesti. Kako je *Index.hr* jedan od vodećih hrvatskih medija, mora biti iznimno ažuran i pravovremen ako želi zadržati taj status i tu statistiku. Na portalu tako vidimo da je isti podijeljen u rubrike i podrubrike. Novinari i autori *Index.hra* redovito pišu vijesti, komentare i kolumne, a sve kako bi njihovi čitatelji bili što informiraniji kad dođu na portal po vijesti dana.

Tekst pod naslovom „Zašto je Rusiji toliko stalo do zauzimanja Mariupolja?“¹⁶ dokaz je jedne od vijesti koje možemo pronaći na *Index.hru*, a tiče se informiranja javnosti zašto Rusi toliko žele Mariupolj. U tekstu saznajemo da je suština problema dvaju ukrajinskih područja pod ruskom kontrolom – istočnog Donbasa i poluotoka Krima. Cijeli tekst se zapravo sastoji od prepričavanja što su rekli zapadni analitičari i čelnici ukrajinske vojske.

Tekst pod naslovom „Od ruskog vazala do borbe protiv diktatora. Povijest Ukrajine je krvava i teška“¹⁷ na *Index.hru* govori o povijesti Ukrajine. Međutim, to nije vlastiti, autorski tekst nekog novinara, već prenošenje onoga što je strani *The Athletic* napisao. U tekstu se govori o povijesti u kojoj se Ukrajinci, kroz poljsku vladavinu, a kasnije i rusku, nisu smjeli ponositi svojim domoljubljem jer to bi automatski značilo da su protiv vlasti. U tekstu se također izvlače samo najvažnije stvari iz prošlosti koje Ukrajinu prikazuju kao nemoćnu državu i nemoćan narod tijekom povijesti. Naglasak se stavlja i na to kako se Ukrajina tijekom nezavisnosti dvaput odupirala post sovjetskom poretku koji je Rusija htjela uspostaviti.

Rat koji je promijenio povijest

Goran Vojković
15:03, 14. ožujka 2022.

Slika 4.2.1.6. Komentar o ubrzanim promjenama zbog rata

Slika 4.2.1.6. pokazuje tekst komentatora *Index.hra* u kojem opisuje što je Rusija ovim ratom prouzročila svijetu. Ovdje čitatelji mogu doznati da je Rusija, unatoč tome što graniči sa Sjedinjenim Američkim Državama (članica NATO-a) na istoku, napala Ukrajinu jer prezire njezino približavanje Europi i Zapadu. Konstatira se kako strateške promjene koje je pokrenuo ovaj rat, nisu bile toliko brzo pokrenute ni tijekom početka Drugoga svjetskog rata. Europa je shvatila da mora biti energetska neovisna, kao i da ulaže u projekte Zapada kako se ne bi ovisilo

¹⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zasto-je-rusiji-toliko-stalo-do-zauzimanja-mariupolja/2349098.aspx>

¹⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/od-ruskog-vazala-do-borbe-protiv-diktatora-povijest-ukrajine-je-krvava-i-teska/2343431.aspx>

o stranim tehnološkim tvrtkama. Također se navodi kako je ovo borba između demokracije i diktature.

UKRAJINA

Jandroković: Hrvatska suosjeća s Ukrajinom, bude se sjećanja na Domovinski rat

Hina
13:50, 04. ožujka 2022.

Podijeli 2

Slika 4.2.1.7. Usporedba s Domovinskim ratom

Slika 4.2.1.7. odnosi se na prenošenje izjave predsjednika Sabora u kojem se dotiče Domovinskog rata. Ovime se želi prisjetiti Hrvate kako je njima bilo kad se u ratu morali braniti od agresora, jednako kao što to radi Ukrajina.

U tekstu naslova „Što je istina na o ukrajinskim nacistima i navodnom puču 2014.“¹⁸ na *Index.hru*, komentator portala osvrnuo se na konstatacije ruskog propagandnog stroja koji govori o tome kako je za rat kriva Ukrajina. Ovo su važne informacije za čitatelje i bave se aspektom propagande, u ovom slučaju Rusije. Komentator u tekstu opovrgava kako je Euromajdan bio puč organiziran od strane Zapada. Kako se navodi u tekstu, ono što se dogodilo nije puč, već revolucija jer je Janukovič zapravo smijenjen od strane parlamenta, a ne vojnom ili oružanom silom. Konstatirana je i ironija kako Ukrajina nije uspjela riješiti slučaj iz svibnja 2014. godine, kad su poginula 42 prorуска aktivista, a u isto vrijeme se navodi kako njeno sudstvo funkcionira. Jedan od razloga za rusku agresiju bilo je svrgavanje fašističkih grupa u ukrajinskoj vlasti, ovdje se također opovrgava. U suštini, svaka država u svijetu ima ekstremne desničare pa tako i Ukrajina. Njeni ekstremni desničari nisu samo protiv Rusije, već i Amerike.

Je li "Slava Ukrajini" nacistički pozdrav? Ne, ali...



Piše: Gordan Duhaček
15:03, 08. ožujka 2022.

Podijeli 650

Slika 4.2.1.8. Komentar o pozdravu „Slava Ukrajini“

Slika 4.2.1.8. prikazuje autorski tekst novinara *Index.hra* koji govori što je točno poznati ukrajinski pozdrav. U njemu se konstatira da to jedna strana povezuje s nacistima i Hitlerom, zbog savezništva s jednim ukrajinskim nacionalistom, dok drugi povezuju pozdrav sa

¹⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sto-je-istina-o-ukrajinskim-nacistima-i-navodnom-pucu-2014/2345481.aspx>

solidarnošću s Ukrajinom. U tekstu se nalazi i usporedba s pozdravom „Za dom spremni“, no razlika je ta da je ukrajinski pozdrav nastao prije nego ga je preuzeo Hitlerov ukrajinski saveznik, „dok je ZDS patentiran od strane ustaša i nedvojbeno je ustaško-fašistički pozdrav“.¹⁹ Navodi se kako je pozdrav tijekom SSSR-a bio zabranjen, a službenim pozdravom ukrajinske vojske postao je 2018. godine.

Ovo su laži i dezinformacije o ratu

Index Vijesti
09:48, 17. ožujka 2022.



DRUŠTVENIM mrežama šire se razne slike i snimke, a neke od njih se uopće ne odnose na razdoblje ruske invazije na Ukrajinu.

Slika 4. 2. 1. 9. Članak o lažnim vijestima o ratu

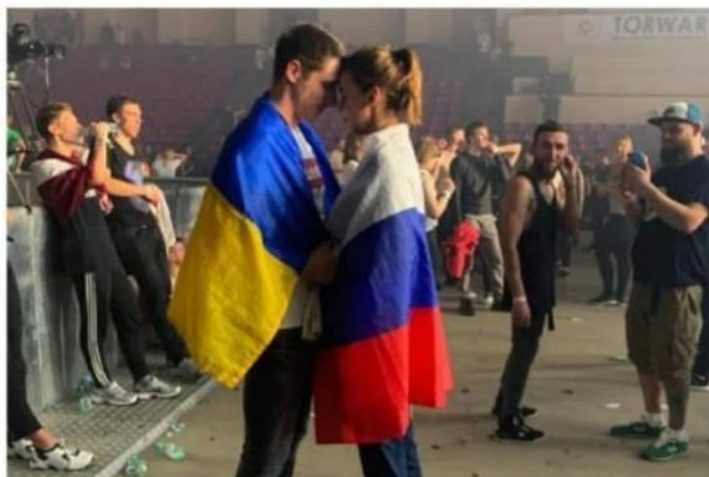
Ono čime se *Index.hr* može ponositi jest činjenica da je objavio poseban članak o lažima koje su plasirane u počecima ratovanja. One ne proizlaze iz *web* portala domaćih medija, već se nalaze na društvenim mrežama ili proruskim medijima kojima to služi kao omalovažavanje ukrajinske strane i propagiranje svojih načela. Ponekad se objave i stvari vezane za ukrajinsku stranu u kojoj se pokušava emocijama izboriti reakcija čitatelja te dodatno stvoriti neprijateljstvo prema, ne samo Rusiji kao državi, već i njenom stanovništvu koje to „dopušta“.

¹⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/je-li-slava-ukrajini-nacisticki-pozdrav/2345523.aspx>

26.02.2022 00:00

Ovo je fotografija s koncerta

Fotografija mladog para koji se grli nije nastala tijekom rata u Ukrajini. Fotografija je nastala na koncertu u Poljskoj 2019. godine.



Juliana Kuznetsova embraces her fiance at Belarusian singer Max Korzh's concert in Warsaw on Nov. 27. (Juliana Kuznetsova)

By Isabelle Khurshudyan



December 4, 2019

Slika 4.2.1.10. Primjer 1 objave o lažnoj informaciji

25.02.2022. 00:00

Viralna snimka ne prikazuje Ukrajinca koji se oprašta od kćeri

Dirljiva snimka koja je postala viralna prikazuje rusku obitelj. Objavio ju je gradonačelnik Gorlovke Ivan Prihodko na Telegramu tri dana prije ruske invazije. Prihodko u objavi piše da je 21. veljače bio svjedok dirljivog oproštaja "glave obitelji" od supruge i kćeri.

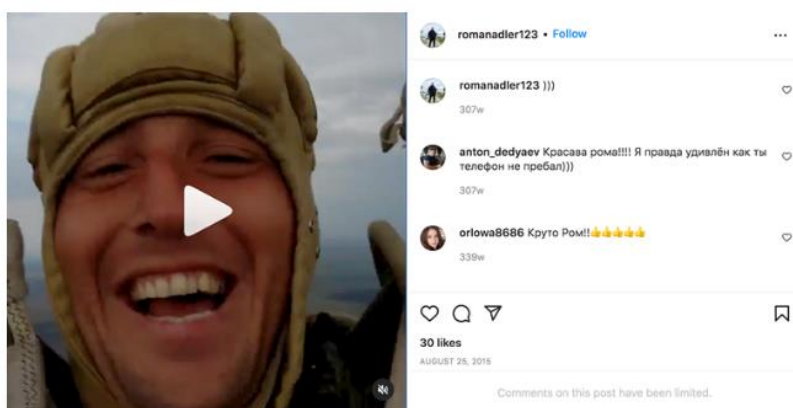


Slika 4.2.1.11. Primjer 2 objave o lažnoj informaciji

24.02.2022. 00:00

Video s TikToka ne prikazuje ruske padobrance

Video koji se pojavio na TikToku ne prikazuje spuštanje ruskih padobranaca u Ukrajinu. Video je nastao 2015. godine i objavila ga je ista osoba koja sada tvrdi da snimka prikazuje ruske vojnike.



Slika 4.2.1.12. Primjer 3 objave o lažnoj informaciji

17.03.2022. 09:10

Ovo je lažni video u kojem Zelenskij objavljuje predaju Ukrajine

INTERNETOM se širi lažni video koji navodno prikazuje Volodimira Zelenskog kako Ukrajinacima govori da su napori njihove vojske u ratu propali i da bi trebali odustati borbe.

[>> Opširnije](#)



Slika 4.2.1.13. Primjer 4 objave o lažnoj informaciji

Na prethodnim slikama možemo vidjeti da se *Index.hr* brine o tome da svojim čitateljima pokaže koje lažne vijesti se mogu pronaći na internetu. U pitanju nije samo dezinformiranje time što se neke stare video snimke prikazuju kao da se odigravaju u stvarnom vremenu tijekom rata,

već su tu i montaže, pretežno ukrajinskog predsjednika kako održava lažne govore ili koristi nedopustive supstance.

U grubo, vijesti na *Index.hru* bismo mogli podijeliti na nekoliko sljedećih kategorija:

- Praćenje rata uživo
- Reakcije Rusije i svijeta
- Vojno napredovanje ruske i ukrajinske vojske
- Stradavanje civila
- Prikaz lažnih vijesti
- Usporedba s Domovinskim ratom.

4.2.2. Analiza sadržaja na *24sata.hr*

24sata.hr je portal pokrenut 2005. godine, kada i istoimeni tiskovni medij pa možemo reći da je portal zapravo produžena ruka tog medija. Riječ je također o portalu koji je, na sreću ili na žalost, svojim objavama stekao reputaciju „žutila“. Na portalu se mogu pronaći vijesti iz Hrvatske i svijeta. Baš kao i *Index.hr*, izvještavaju o raznim događajima, sportskim aktivnostima te se oslanjaju i na političke rasprave. Pod ovaj portal, u vidu vlasničke, odnosno partnerske strukture spadaju i *miss7*, *Express*, *missZDRAVA*, *missMAMA*, *missGASTRO*, *JoomBoos*, *Poslovni dnevnik*, *Njuškalo*, *Večernji list* i *Pixsell*. *24sata.hr* poput *Telegrama* ima opciju pretplate. Ta opcija naziva se Plus+ i nudi čitateljima da se pretplate kako bi dobili prikaz nekih zanimljivih vijesti koje nisu objavljene u običnim rubrikama koje su svima dostupne. Sve u svrhu da im se pretplata isplati, odnosno da dobiju veći i bogatiji sadržaj nego da čitaju portal bez pretplate. Glavni urednik *24sata.hr* je Ivan Buča.²⁰

Produžetak dnevnih novina, *24sata.hr* portal nalazi se među onima koji redovito prate vijesti o situaciji o Ukrajini i Rusiji.

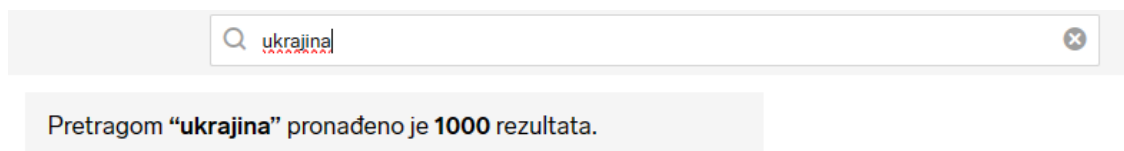
²⁰ <https://www.24sata.hr/flatpages/impressum>



Slika 4.2.2.1. Posebna rubrika Rat u Ukrajini na 24sata.hr

Portal ima posebnu rubriku Rat u Ukrajini u kojoj čitatelji mogu pratiti sve iz minute u minutu. Sučelje portala malo je nezgrapno pa je snalaženje na 24sata.hr možda i najteže od svih analiziranih portala.

„Završili kao na Trpinskoj cesti: Ruski tenkovi ušli u predgrađe Kijeva, Ukrajinci su ih dočekali“²¹ na 24sata.hr novinari su ovaj tekst objavili uz popratne fotografije rata kako bi čitateljima mogli pokazati strahote koje se tamo događaju. Naslovi u nekim slučajevima daju usporedbu sa situacijama iz Domovinskog rata kako bi se pokazalo da Ukrajinci prolaze isto ono što su i Hrvati prolazili 90-ih godina prošlog stoljeća. 24sata.hr ovime želi izvući simpatije hrvatskog naroda prema ukrajinskom uspoređujući ova dva rata kako bi hrvatski čitatelji mogli uvidjeti da ono što se događa na istoku Europe nije različito od onog što se događalo tijekom Domovinskog rata.



Slika 4.2.2.2. Prikaz tražilice na 24sata.hr

Ova slika prikazuje kako izgleda traženje vijesti na portalu 24sata.hr. Kada se upiše neki pojam u tražilicu, bilo da je to „Ukrajina“, „Rusija“, „rat“ ili neki četvrti pojam, pretraga će uvijek izbaciti 1000 rezultata kao odgovor, što nužno ne mora značiti da je samo toliko broj vijesti napisan, već tražilica izbaci prvih 1000 rezultata.

²¹ <https://www.24sata.hr/news/završili-kao-na-trpinjskoj-cesti-ruski-tenkovi-usli-u-predgrade-kijeva-ukrajinci-su-ih-docekali-819180>

Zbog teže pronalaska pripadajućih vijesti, za razliku od ostalih portala u ovoj analizi, bilo je teško odrediti točan broj objavljenih vijesti. Dobivena brojka se kretala negdje oko 3000 vijesti u 30 dana, što je manje od broja vijesti na *Index.hru*. U prosjeku se pisalo oko 100 vijesti dnevno.

SITUACIJA KROZ POVJEST PLUS+

Nesuglasice i sukobi obilježili su odnos Ukrajine i Rusije

Piše [Snježana Krnetić](#), petak, 25.2.2022. u 15:07

Slika 4.2.2.3. Problematika odnosa dviju država

Slika 4.2.2.3. pokazuje da se na *24sata.hr* može pronaći jedan od članaka koji govori o rusko-ukrajinskim odnosima u povijesti. Budući da se nalazi pod pretplatom, možemo pretpostaviti da je portal želio objasniti čitateljima što je dovelo do sukoba Rusije i Ukrajine.

RUSI RAZORILI GRAD

Mariupolj je kao Vukovar '91.

Piše [24sata](#), subota, 19.3.2022. u 11:40

Slika 4.2.2.4. Usporedba s Domovinskim ratom

Kao što vidimo na slici 4.2.2.4., *24sata.hr* ponovno daje usporedbu borbe u Ukrajini sa situacijom iz Domovinskog rata. U ovom slučaju, to je Vukovar tijekom 1991. godine. Time novinari portala žele dodatno osnažiti povezanost Ukrajinaca s Hrvatima kako bi oni znali na kojoj strani moraju biti.

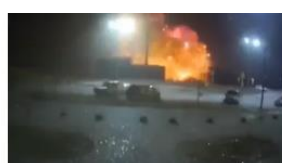
Vijesti na portalu mogli bismo podijeliti u sljedeće kategorije:

- Praćenje rata uživo
- Reakcije Rusije i svijeta
- Vojno napredovanje ruske i ukrajinske vojske
- Stradavanje civila
- Usporedba s domovinskim ratom.

4.2.3. Analiza sadržaja na net.hr

Net.hr je portal koji djeluje pod okriljem RTL Hrvatske. I ovaj se portal bavi prenošenjem vijesti iz Hrvatske i svijeta jer radi na nacionalnoj razini. Sadržaj portala ide prema „žutilu“ iako nije u potpunosti takav. Kao glavni urednik portala navodi se Bojan Treglav, a sjedište portala je u Zagrebu.²² Net.hr je prema Reutersu peti portal u Hrvatskoj koji čitatelji najčešće koriste.²³

Net.hr također nije propustio priliku redovito pratiti vijesti o ratu u Ukrajini. Tekstovi objavljeni na portalu sugeriraju da se praćenje odvija iz dana u dan, gotovo pa i iz sata u sat.



UŽIVO: RAT U UKRAJINI / Snažan napad Rusa na Kijev, gradom su odjekivale eksplozije; Rusi Ukrajincima dali rok za predaju Mariupolja



BIVŠI PREDsjedNIK UPOZORAVA / 'Približavamo se opasnoj točki s koje nema povratka. No, nisam siguran zna li Rusija da postoji ta granica...'



'KLACKALICA' SVJETSKE SILE / Misterij države s 1,3 milijarde ljudi, oko rata se drže suzdržano: Imaju rusko oružje i žele naftu, ali treba im 'američki štit' od Kine



ANALITIČAR O RUSIJI / 'Rusi su ušli u treću fazu rata. Političke elite i masovne demonstracije mogu srušiti Putina s vlasti. No, za to treba vremena'



Slika 4.2.3.1. Prikaz broja vijesti vezanih uz Ukrajinu na portalu

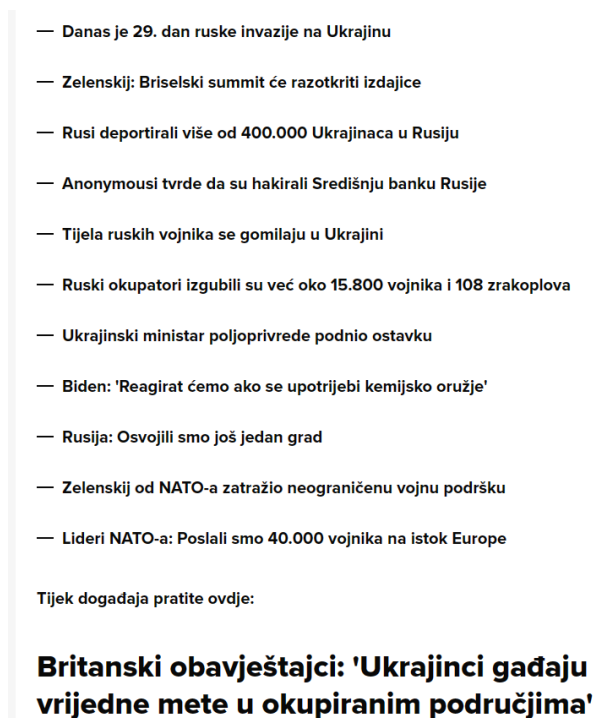
Kao što možemo vidjeti na slici 4.2.3.1., ovdje se nalaze objavljene vijesti u razdoblju od 24. veljače do 24. ožujka 2022. godine. U tom jednomjesečnom razdoblju objavljeno je 380 tekstova na temu ruske invazije na Ukrajinu, što znači da se u prosjeku dnevno objavljivalo gotovo 13 vijesti o ovom događaju.

Na istom prikazu slike možemo vidjeti i broj stranica koje se nalaze, a označuju koliko vijesti se može naći u tražilici za Ukrajinu. Svaka stranica na tražilici ima 50 objavljenih vijesti, a u

²² <https://net.hr/info/impressum>

²³ <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2022/croatia>

ovom trenutku najdalje se odlazi do stranice 45, na kojoj je prvi put objavljena vijest o napadu Rusije na Ukrajinu.



Slika 4.2.3.2. Prikaz praćenja događaja uživo na portalu

Na slici 4.2.3.2. možemo vidjeti kako *net.hr* ima objavu u kojoj se uživo prate reakcije na događaje i važni ishodi situacija u i tijekom rata. Ne nalazi se na naslovnoj stranici kao zalijepljena objava, već se objavljuje kao zasebna koja se svaki dan iznova postavlja kako bi čitatelji mogli pratiti svježije i nove informacije o ratu koje se određenog dana događaju.

Ruski predsjednik **Vladimir Putin** pokrenuo je u četvrtak ujutro vojnu invaziju na Ukrajinu. "Donio sam odluku da započnem specijalnu vojnu operaciju", rekao je Putin u iznenadnoj televizijskoj objavi nešto prije 6:00 ujutro (03:00 GMT) u Moskvi. Sve situacije iz Ukrajine pratite iz minute u minutu na Net.hr-u.

- Putin je u četvrtak u četiri ujutro objavio da ruska vojska kreće sa specijalnom operacijom u Ukrajini
- Kremlj je priopćio da će vojna operacija protiv Ukrajine trajati koliko bude trebalo
- Traju borbe za ključni aerodrom kod Kijeva kojeg su Rusi ranije zauzeli
- Diljem Ukrajine odjekuju eksplozije. Mete ruskih napada su vojni objekti i zračne luke
- Ukrajina je proglasila ratno stanje
- Proruski separatisti objavili su da su pokrenuli ofenzivu
- EU osudio rusku agresiju i najavio nove sankcije

Slika 4.2.3.3. Prikaz objave tijekom početka rata

Net.hr nastojao je konkurirati ostalim portalima kad je praćenje rata u pitanju. Tijekom početka invazije na Ukrajinu, objavili su zasebnu objavu u kojoj su najvažnije događaje i trenutke rata objavlivali redovito kako su informacije s terena stizale.

Velika većina sadržaja na portalu pripada domeni vijesti o vojnom aspektu događaja i politici koja je s njima povezana. Nešto se odražava i na sportu, no to su više svjedočanstva sportaša iz Ukrajine i reakcije ostalih osoba iz svijeta sporta. Naime, tražeći osobe od kojih bi se moglo dobiti informacije iz prve ruke o stanju u Ukrajini, pokazalo se da je u njoj živio izvjestan broj hrvatskih sportaša.

Ono što je također vidljivo na svim ovim prikazima jest i to da su tekstovi opremljeni fotografijama. Kada se u tekstu govori o Putinu, tada na naslovnoj bude fotografija ruskog predsjednika, ponekad montirana sa slikom ili fotografijom događaja o kojem se piše. Ostale popratne fotografije prikazuju silinu rata i novinari portala trude se da budu što vjernije izvoru, odnosno da ne potkrjepljuju vijesti ilustracijama. Nisu pronađeni tekstovi koji bi se posebno bavili povijesnim kontekstom sukoba ili upotrebom povijesti u propagandne svrhe. Kod portala sve ove vijesti možemo smjestiti u sljedeće rubrike:

- Praćenje rata uživo
- Reakcije Rusije i svijeta
- Ruski napadi.

4.2.4. Analiza sadržaja na *Drava.info*

Drava.info je lokalni portal Koprivničko-križevačke županije sa sjedištem u Koprivnici. Uz portal, možemo još pronaći dva radija, Radio Drava i Podravski radio. Na portalu rade urednica Adela Zember Antolić, dva novinara Tomislav Matijašić i Valentino Štefanek te osam suradnika.²⁴ Na portalu se mogu pronaći vijesti iz Koprivničko-križevačke županije. Od aktualnih tema preko crne kronike do onih sportskih trenutaka. Budući da djeluje na lokalnoj razini, nije toliko popularan u Hrvatskoj, no svejedno ima potrebnu publiku da bi opstao u sustavu u kojem se trenutno nalazi.

Kada je riječ o praćenju ruske agresije na Ukrajinu, situacija je nešto drugačija. I to ne po pitanju vijesti, već načinu na koji se one pretražuju. Jednom kada se u tražilicu upiše tražena riječ, tada rezultat izbací sve one vijesti u kojima se ta riječ spominje ili zasebno ili kao dio neke riječi u kojima su ta slova jedno za drugim raspoređena (primjer. vRATarka).

TRAŽILI STE

rat



Podravka: Osjetit ćemo posljedice rusko-ukrajinske krize, pratimo razvoj događanja i procjenjujemo rizike

1.3.2022. 11:00

Podravka će osjetiti negativne posljedice rusko-ukrajinske krize. Priopćili su to iz Podravke i objasnili kako Grupa Podravka na tržištima Rusije i Ukrajine na godišnjoj razini...



Bivša Podravkina vratarka Irina Maljko: Slomljena mi je duša onog trenutka kad sam vidjela da su ruski tenkovi ušli u moj Kijev

1.3.2022. 08:27

Moji su svi živi. Još su živi u Kijevu. Oni se skrivaju u skloništim, u tunelima, kako gdje mogu. Nisu htjeli pobjeći. Čuli smo se prije mjesec dana, ali tada nisu htjeli. Sada, ne mogu - kaže Irina Maljko

Slika 4.2.4.1. Prikaz vijesti na temelju tražilice pomoću riječi „rat“

Ono što možemo uočiti jesu samo tri vijesti povezane s ratom u Ukrajini u mjesec dana. Znači, najmanje dosad prikupljenih vijesti koje se tiču ovog rata. Mogli bismo reći da je to očekivano jer se ipak radi o lokalnom portalu kojemu je veća svrha objaviti vijesti iz lokalne zajednice. Jedna je sportska, druga gospodarstvena, a treća se nalazi čak u promotivnom materijalu. Možemo uočiti kako je ovo uistinu lokalni portal i isključivo se bavi vijestima vezanima uz lokalno društvo, odnosno Koprivnicu i njenu okolicu. Spomen početka rata nije uopće prisutan, kao ni neke korisne informacije o pozadinskom sukobu Ukrajine i Rusije.

²⁴ <https://drava.info/impresum/>



Bivša Podravkina vratarka Irina Maljko: Slomljena mi je duša onog trenutka kad sam vidjela da su ruski tenkovi ušli u moj Kijev

1.3.2022. 08:27

Moji su svi živi. Još su živi u Kijevu. Oni se skrivaju u skloništima, u tunelima, kako gdje mogu. Nisu htjeli pobjeći. Čuli smo se prije mjesec dana, ali tada nisu htjeli. Sada, ne mogu - kaže Irina Maljko

Slika 4.2.4.2. Prikaz vijesti na temelju tražilice pomoću riječi „Ukrajina“

Što se tiče riječi Ukrajina koja se upiše u tražilicu, jedina vijest u mjesec dana od 24. veljače do 24. ožujka 2022. godine jest intervju s bivšom Podravkinom vratarkom, a ista se može pronaći i pod upisivanjem pojma „rat“.

Kad se upiše Rusija, tada je jedini tekst koji nam izbací upravo ovaj koji se pojavljuje u tražilici za „Ukrajina“ i „rat“. Na temelju tih prikaza jasno možemo zaključiti da se na portalu objavljuju uglavnom vijesti koje su važne lokalnom stanovništvu. Jasno možemo shvatiti da je glavna vijest zapravo utjecaj rata na poslovanje Podravke i uspomene nekadašnjih sportaša.

4.2.5. Analiza sadržaja na *ePodravina.hr*

ePodravina.hr je regionalni portal sa sjedištem u Koprivnici. Pokrenut je davne 2008. godine pod nazivom Koprivnica.net. Vodeći je portal na tom području, u prilog mu ide i činjenica da je najčitaniji portal u Podravini i Prigorju, a čitan je i na međimurskom području. Za razliku od *Drave.info*, *ePodravina.hr* je prožeta temama i rubrikama koje konkurentski portal nema. Često propituje situacije u društvu u kojem se nalazi kako bi njihovi čitatelji mogli dobiti željene informacije. Ne prenosi samo vijesti, već isto obogaćuje i vlastitim stavovima o nekim situacijama. Portal se bavi temama iz svijeta poljoprivrede, religije, kulture, crne kronike, sporta, čak i ljubavi i seksa. Nerijetko prenose vijesti iz svijeta iako to nije primarni zadatak ovog portala, već skupljanje lokalnih priča koje se na nacionalnoj razini ne bi mogle tek tako vidjeti i čuti. Na portalu radi 14 novinara i suradnika, a glavni urednik je Sanjin Bojić.²⁵

Portal *ePodravina.hr* uključio se praćenju rata u Ukrajini, ne nužno učestalo kao nacionalni, no dovoljno da njihovi čitatelji mogu pratiti i tu aktualnu temu. Kako je riječ o regionalnom portalu, nije imao opciju praćenja uživo događanja koja su se zbilila tamo. Nema aktivnog

²⁵ <https://epodravina.hr/impressum/>

praćenja događaja jer bi to za regionalni portal poput ovoga tražilo više resursa, vremena i novaca, a zbog manjka ljudstva u odnosu na nacionalne portale to jednostavno nije isplativo.

rat



LJEPJA GESTA MALIŠANA

VIDEO Križevački osnovnoškolci pružili podršku napadnutoj Ukrajini

Dino Šipuš · 11. ožujka 2022. 13:12

Učenici Osnovne škole Ljudevit Modec iz Križevaca na različite kreativne načine izrazili su antiratne osjećaje i podršku napadnutoj Ukrajini. Sve te radove u dva je videozapisa oblikovala profesorica Sandra Poštić. Križevački osnovnoškolci time su se pridružili inicijativama u kojima sudjeluju brojne...



ZVECKANJE ORUŽJA

Bačić: Mijenja se sigurnosna situacija u Europi, razmišljamo o ponovnom uvođenju vojnog roka

Vedran Tkalec · 10. ožujka 2022. 13:07

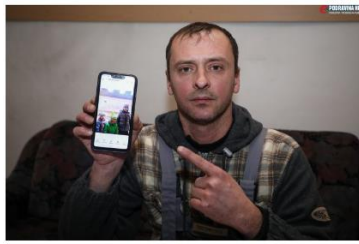
Vlada RH ozbiljno razmišlja o povratku obaveznog vojnog roka, rekao je jutros na N1 televiziji Branko Bačić, šef kluba HDZ-a. Jasno, razlog takvom razmišljanju je rat u Ukrajini. - Mislim da je to jedna od ozbiljnih opcija, o daljnjem statusu...



PROBLEMI ZA KOMPANIJU SA SRCEM

U Podravki detaljno prate situaciju na istočnom tržištu: Hrvatske zaposlenike vratili smo na vrijeme, a o onima iz Ukrajine vodimo brigu, svi su na...

Slika 4.2.5.1. Prikaz vijesti na temelju tražilice pomoću riječi „rat“



TUŽNA PRIČA

Aleksandar (44) iz Ukrajine radi na obnovi Podravke i moli za pomoć: Supruga, troje djece i majka pobjegli su iz Kijeva i dolaze ovamo,...

Vedran Tkalec - 25. veljače 2022. 20:53

Iako je rat u Ukrajini tek počeo, tragičnim slikama svjedočimo iz sata u sat. Također, svjedočimo i brojnim tužnim kadrovima pa i pričama, a jednu takvu ima i 44-godišnji Aleksandar iz Ukrajine, koji je na privremenom radu u Koprivnici...



POČEO RAT NA ISTOKU

Rusi jutros napali Ukrajinu, čuju se sirene i eksplozije, ljudi bježe iz Kijeva, a ukrajinski mediji već izvještavaju o mrtvim i ranjenim civilima

ePodravina.hr - 24. veljače 2022. 9:25

Sve oči svijeta proteklih su dana uperene prema Rusiji i Ukrajini, a svakim danom izvještavalo se da smo sve bliže novom ratu. Te crne slutnje pokazale su se točnima, jer su ruske vojne snage jutros oko četiri sata pokrenule...

Slika 4.2.5.2. Prikaz vijesti na temelju tražilice pomoću riječi „rat“

Kada se u tražilicu upiše riječ „rat“ na *ePodravini.hr*, tada dobijemo sve vijesti povezane s ratom u Ukrajini. Budući da je započeo rat u Ukrajini, tijekom pretrage na tražilici najviše su se pojavile vijesti vezane uz rusku agresiju na Ukrajinu. Na spomen tražilice i riječi koju smo naveli, dobili smo rezultat od šest vezanih vijesti uz spomen nekih događaja direktno vezanih na rat. Dijelom se radi o vijestima koje se odnose na državnu politiku Hrvatske prema Ukrajini, a najvećim dijelom se govori o akcijama solidarnosti koje su održane lokalno.

Ukrajina



STOŽER CIVILNE ZAŠTITE

Na 112 građani mogu prijaviti izbjeglice koje su prihvatili u privatnom smještaju

Martina Hlatak - 4. ožujka 2022. 14:45

U prostorijama Županijske uprave danas je održana koordinacija uzlag sastava Stožera civilne zaštite Koprivničko-križevačke županije na temu privrata i zbrinjavanja izbjeglica pogođenih ratnim zbivanjima na području Republike Ukrajine. Načelnik Stožera Ratimir Ljubičić izvijestio je o dosad poduzetim aktivnostima te naglasio...



TOČNO U PORNE

AKCIJA SOLIDARNOSTI Dođite u subotu kod gradskog paviljona, podržite narod Ukrajine i pošaljite poruku mira

Soraja Badalić - 2. ožujka 2022. 9:44

U znak podrške narodu Ukrajine, građanske udruge ovih se dana organiziraju širom svijeta, a svoju poruku mira imaju priliku izraziti i poslati i građani Koprivnice. Akcija solidarnosti održat će se u subotu, u podne, u koprivničkom gradskom parku. Kako...



PAKET MERA ZA UKRAJINU

Plenković: Šaljemo Ukrajini pješačko naoružanje i zaštitnu opremu u vrijednosti 124 milijuna kuna

ePodravina.hr - 28. veljače 2022. 14:23

Premijer Andrej Plenković na sjednici Vlade potvrdio je kako sve političke snage u Hrvatskoj podržavaju sankcije Rusiji zbog invazije

Slika 4.2.5.3. Prikaz vijesti na temelju tražilice pomoću riječi „Ukrajina“



POZIV GRAĐANIMA

Đurđevački Crveni križ prikuplja hranu i higijenske potrepštine za izbjeglice iz Ukrajine, želite li pomoći provjerite listu potrebnih proizvoda

Marina Hižak - 15. ožujka 2022. 9:19

Gradsko društvo Crvenog križa Đurđevac zahvaljuje svima na donacijama odjeće, obuće, igraćaka i ostalih potrepština za raseljene iz Ukrajine. Mole građane da više ne dostavljaju odjeću i obuću, jer je ima nego dovoljno, obavijest je na gradskim stranicama. No i dalje...



PUT U NEPOZNATO

Iz nebodera u centru Kijeva ukrajinska obitelj Šurko pronašla je utočište u ludbreškom kraju: Ovdje su svi tako ljubazni, svaki dan im zahvaljujemo

Marina Hižak - 13. ožujka 2022. 12:00

Rat u Ukrajini i brojne izbjeglice glavna su svjetska tema već dva tjedna. Mnogi od njih utočište su potražili u Hrvatskoj, čak i u našoj županiji, tako da smo već pisali o Aleksandru iz Kijeva koji je tražio smještaj za...

Slika 4.2.5.4. Prikaz vijesti na temelju tražilice pomoću riječi „Ukrajina“

Kada upišemo riječ „Ukrajina“ u tražilicu portala, dobit ćemo prikaz 12 vijesti vezanih uz Ukrajinu. Bilo da je riječ o ratu ili posljedicama rata, izbacit će nam sve što na kraju teksta sadrži upravo tu riječ.



PLAVO-ŽUTO

FOTO/VIDEO Koprivničanci se okupili u znak podrške Ukrajinčima, crtali su se plavo-žuti motivi i slale poruke mira

5. ožujka 2022. 13:34

...kada je Rusija započela svoju vojnu agresiju i invaziju Ukrajine. Nitko to ne može nikako opravdati. U pitanju nije samo sudbina Ukrajine, već i slobodnog svijeta, moglo se čuti na...



TONČI TADIĆ

Stručnjak za nuklearnu energiju: Evo gdje nuklearna bomba mora pasti da bi nas ugrozila, što će se teško dogoditi jer Putin blefira

3. ožujka 2022. 12:34

...To je nedogovorna izjava predsjednika Ruske federacije. Rusija je stalna članica Vijeće sigurnosti, SAD, Rusija, Velika Britanija, Francuska i Kina, u prvom članku sporazuma o neširenju nuklearnog oružja navode se...

Slika 4.2.5.5. Prikaz vijesti na temelju tražilice pomoću riječi „Rusija“

Na spomen riječi „Rusija“ u tražilici portala, izbacit će nam nešto manje članaka – njih četiri. Budući da se sva tri pojma isprepliću jedan s drugim, dobit ćemo veći zbroj vijesti nego je to zapravo slučaj.

Kada zbrojimo sve vijesti vezane uz rusku agresiju na Ukrajinu, dobijemo 14 vijesti u razdoblju od 24. veljače do 24. ožujka 2022. godine. Zbog nekonzistentnog označavanja ključnih riječi u vijestima, ukupni zbroj navedenih vijesti ne odgovara broju 14. Portal je u periodu od

mjesec dana uspio u prosjeku gotovo svaki drugi dan objavljivao vijesti povezane s ratom. Od tih 14 vijesti, devet vijesti se odnosi na akcije solidarnosti i poruke podrške Ukrajini i njenim ljudima. Tri vijesti odnose se na politiku, jedna na gospodarstvo i jedna na sami početak rata.

Iz svega možemo iščitati da su na lokalnoj razini čitatelji mogli biti informirani. Njihove vijesti većinom su se svodile na to što se događa na njihovom području, vezano uz Ukrajinu, a to su najčešće bile akcije solidarnosti, odnosno prikupljanje pomoći ukrajinskim izbjeglicama te pružanje podrške. Neke važnije vijesti, koje su od velikog značaja za svako stanovništvo, prenosile su se jednako kao što bi to bilo i na nacionalnim portalima. Nije uočeno da se u tih 14 vijesti nalazi neke koje bi nam govorele o pozadini sukoba Ukrajine i Rusije.

Vijesti ovdje možemo podijeliti u sljedeće kategorije:

- Akcije solidarnosti i podrške prema Ukrajincima
- Utjecaj rata na situaciju u Podravci i Europi
- Komentari stručnjaka i političara.

4.3. Zaključak analize

	Index.hr	24sata.hr	Net.hr	Drava.info	ePodravina.hr
Broj vijesti	4268	3000	380	3	14
Uživo	Da	Da	Da	Ne	Ne
Prosjeck po danu	142	100	13	0.1	0.46

Tablica 1. Rezultati analize

Prilikom analize sadržaja na portalima ustanovljeno je kako su nacionalni portali poput *Index.hra* i *24sata.hr* redoviti u objavama. Na njima je objavljeno 4268 na *Index.hru* i 3000 na *24sata.hr* o ratu i događajima vezanima uz rat. Uglavnom se radi o vijestima preuzetima iz svjetskih medija, ali i društvenih mreža. Sva tri nacionalna portala otvorila su i rubriku s vijestima uživo, što pokazuje da se ratu u Ukrajini pridavao veliki značaj. U rubrici uživo objavljivane su uglavnom kratke obavijesti o stanju na ratištu te reakcijama europskih i svjetskih čelnika. Među vijestima u rubrici uživo također su se mogle pronaći i vijesti o napadima Rusa, obrambenim akcijama Ukrajinaca te stradavanja s jedne i druge strane. Pored toga objavljivani su i veći tekstovi koji su bili komentari na ratnu situaciju ili pak ponešto duži tekstovi s objašnjenjem u tom trenutku važnih situacija. Detaljnim pregledom može se utvrditi da su informacije koje objavljuju provjerene, no zna se dogoditi da postoje i neke objave koje nisu u skladu s time.

Net.hr ima 10 puta manje objavljenih vijesti u jednomjesečnom razdoblju u odnosu na prva dva portala. Možemo primijetiti da je manjak vijesti ovdje prisutan iz nekoliko razloga. Prvi je taj što je portal uvjerljivo manji od *Index.hra* i *24sata.hr*. Drugo, portal je produžetak RTL-a pa su ponekad njihovi tekstovi bili samo prenošenje razgovora sa stručnjacima u nekoj od informativnih emisija. Nisu se bavili ratom u tolikoj mjeri kao dva spomenuta nacionalna portala, baš iz tog razloga što su obujmom manji. Ipak, manji broj informacija kod njih utjecao je na to da se informacije lakše provjeravaju kako ne bi došlo do zabune.

Što se tiče samih tekstova, na nacionalnim portalima najčešće prevladavaju vijesti raspoređene u kategorijama poput: praćenja uživo (u realnom vremenu pokazuje što se iz minute u minutu te iz sata u sat događa), reakcija Rusije i svijeta, napredovanje vojske i stradavanje civila. *Index.hr* jedini ima posebnu objavu, a možemo je nazvati i rubriku, koja se bavi lažnim vijestima, čime opovrgavaju svaku montiranu fotografiju i viralne video snimke. I po tome i po broju objava može se zaključiti da je od analiziranih portala upravo *Index.hr* pridavao situaciji u Ukrajini najviše pažnje.

Lokalni portali *Drava.info* i *ePodravina.hr* pokazuju da novinari ne objavljuju toliko često vijesti o ruskoj agresiji na Ukrajini, no ako takve vijesti budu na portalima, one su često povezane s važnim događajima za lokalnu zajednicu. Tu najviše do izražaja dolaze zajedničke akcije pomaganja izbjeglicama i pružanje podrške stradalima. Posebnost lokalnih podravnih portala je u tome da u Koprivnici svoje sjedište ima „Podravka“ – velika prehrambena kompanija čije poslovanje dijelom ovisi i o istočnim tržištima (Rusije i Ukrajine). Stoga, dio pažnje vezano uz rat u Ukrajini usmjeren je na njegove posljedice za poslovanje „Podravke“.

4.3.1. Slučaj duljine kolone

Sljedeći primjeri pokazat će kako su hrvatski mediji funkcionirali kada je u pitanju prenošenje informacija sa stranih portala. Ono što je ovdje zanimljivo jest to da su dva najveća hrvatska portala pogrešno prenijela vijest, koja je zapravo od velikog značaja. Osobno sam tu vijest vidio večer prije nego je objavljena u medijima i zainteresirala me jer sam htio vidjeti kako će se hrvatski mediji postaviti u prenošenju, pošto sam ja u minuti sam našao točan podatak, gdje se vidi da se radi o pogrešnom prijevodu. Sljedeće jutro, kad je vijest objavljena, gotovo svi hrvatski relevantni mediji prenijeli su vijest u kojoj se nalazila pogrešna brojka, koja je nastala tijekom pogrešnog prevođenja originalnog izvora. Od tri hrvatska medija u ovom primjeru, samo je jedan uvidio pogrešku i ispravio je, dok preostala dva nisu te ta pogrešna informacija i danas stoji neispravljena na portalima.



Foto: Profimedia/Maxar

NOVE satelitske snimke tvrtke Maxar Technologies pokazuju golemi ruski vojni konvoj na putu prema Kijevu.

Konvoj koji je, kako je objavio Maxar, dug više od 64 kilometra, kreće se prema ukrajinskom glavnom gradu iz smjera sjeverozapada.

Slika 4.3.1.1. Neprovjerena informacija na Index.hru

A screenshot of the 24sata.hr website. The navigation bar includes 'PLUS+', 'NEWS', 'SHOW', 'SPORT', 'LIFE&STYLE', 'SCI/TECH', and 'VIRAL'. Below the navigation bar, there are links for 'Hrvatska', 'Crna kronika', 'Svijet', 'Rat u Ukrajini', 'Politika', 'Kolumne', 'Express', 'Nestali', and 'Re'. The main content area features a video player with the text: 'u gradu Buči. Ovo su rezultati njihove invazije i truda naših oružanih snaga.' Below the video, it says 'Video: KanalRi'.

Ipak, zadnji izvještaji govore da je konvoj dug i više od 64 kilometra. Snimke spomenutog Maxara također pokazuju da su nove trupe i borbeni helikopteri smješteni u Bjelorusiji blizu granice s Ukrajinom.



Foto: MAXAR TECHNOLOGIES

Slika 4.3.1.2. Neprovjerena informacija na 24sata.hr


net.hr DANAS SPORT HOT MAGAZIN WEBCAFE VIDEO

*GLAMI IVOGRI KOMADI ZA TVOJ SUI GLAMI

Satelitske snimke izradene u nedjelju pokazuju velik broj ruskih vojnika i tenkova kako se kreću u smjeru ukrajinskog glavnog grada Kijeva na udaljenosti od 64 kilometara, objavila je privatna američka tvrtka.

Snimke koje je objavila tvrtka Maxar Technologies Inc pokazuju stotine vojnih vozila koja se protežu i na više od pet kilometara.


Tekst se nastavlja ispod oglasa



Salonska kvaliteta kod kuće

vigo sriop Svestran. Štedi vrijeme i novac. Bez porezotina. Brzo...

Otvori >



PEUGEOT NOVI 408

AUTO-HRVATSKA AUTOMOBILI

Ovlašteni Peugeot koncesionar Hrvatske 70 0900 1922

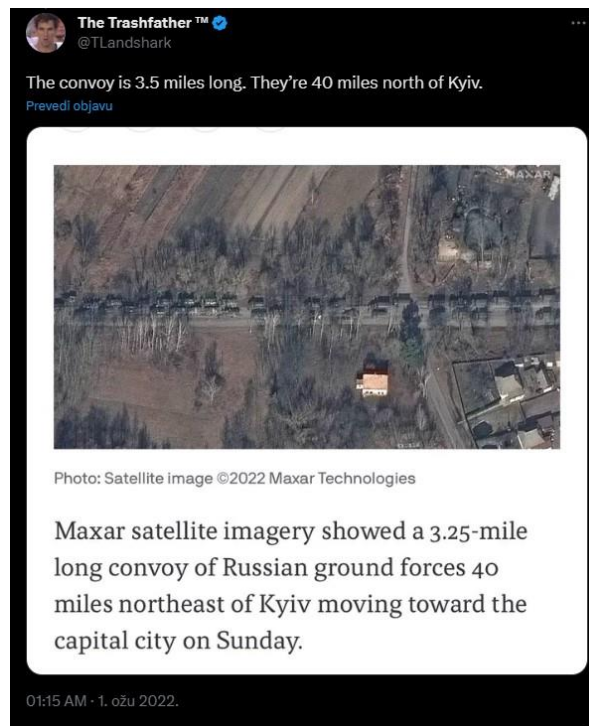
ISPROBAJ ME

Konvoj se nalazio sjeveroistočno od ukrajinskog grada Ivankiva, a sadržavao je gorivo, logistiku i oklopna vozila, uključujući tenkove, borbena vozila pješništva i samohodno topništvo, poručili su iz tvrtke Maxar.

Slika 4.3.1.3. Ista informacija s *Index.hra* i *24sata.hra*, ali provjerena na *net.hru*

Ono što možemo vidjeti na sve tri slike jest problem koji je nastao kod velikih nacionalnih medija. U želji da budu prvi u objavi važnih informacija o ratu, objavili su vijest koja ima netočan navod. Ruski konvoj koji se približavao Kijevu nije bio dugačak 64 kilometara, već se nalazio na udaljenosti od 64 kilometara od glavnoga grada Ukrajine. Ovdje krivica nije isključivo uperena na *Index.hr* i *24sata.hr*, iako su dužni istinito informirati javnost, već su istu pogrešku prenijeli na društvenim mrežama, gdje su očito pogrešno shvatili izvornu vijest. Spomenuta dva medija nisu dodatno provjerila informaciju te su se vodili pogrešnim prijevodom izvora iz kojeg su preuzeli vijest. *Net.hr* je ipak napravio bolji posao i napisao točan podatak koji je tako glasilo i u izvornom obliku.

Ipak, ovakva pogreška, kao i činjenica da nije ispravljena, potvrđuje kako se očito radi o pravoj ratnoj propagandi usmjerenoj, ne bih rekao u korist Rusije, već Ukrajine. Logičkim razmišljanjem čitatelji bi mogli doći do zaključka kako Rusi cijelu svoju vojsku šalju na glavni grad Ukrajine, čime bi ostavili otvoren put prema svojoj domovini. Jer ovdje ipak govorimo o 64 kilometara, to je udaljenost otprilike od Zagreba do Križevaca. Simpatijama prema ukrajinskom narodu, koje su mediji još više pobudili svojim tekstovima, hrvatska javnost bi vrlo lako mogla dokučiti da ako Rusi izgube ovaj konvoj, itekako bi mogli biti oslabljeni, Ukrajinci bi ih mogli napasti i rat bi mogao vrlo brzo završiti.



Slika 4.3.1.4. Točan podatak o konvoju

Da se dogodio pogrešan prijevod izvornog materijala, potvrđuje i slika snimljena na *Twitteru* (sadašnjem *X-u*). Konvoj nikada nije bio dug 64 kilometara, već se nalazio 64 kilometara udaljen od Kijeva. Kolona je bila dugačka oko pet kilometara, što je 12 puta manja brojka nego su *Index.hr* i *24sata.hr* prenijeli.

5. Zaključak

Glavna su tema ovog rada hrvatski portali o Ukrajini i Rusiji u prvom mjesecu od ruske agresije 2022. godine. Cilj ovoga diplomskog rada bio je provjeriti kako i što se objavljivalo u našim medijima tijekom prvog mjeseca ratovanja u Ukrajini između Ukrajine i Rusije. Jednako kao i to jesu li se hrvatski portali osvrtni na njihove povijesti u razumijevanju konteksta rata. Hrvatski mediji generalno, kao i hrvatska javnost u većini simpatizira napadnutu Ukrajinu, ne toliko što su i jedni i drugi okrenuti Zapadu, već i zato što se u Hrvatskoj tijekom 90-ih godina vodio Domovinski rat.

Svrha rada bila je analizirati kako su hrvatski portali izvještavali u prvom mjesecu ruske agresije na Ukrajinu te vidjeti koriste li povijest kao način informiranja hrvatske javnosti o zaraćenim stranama. Razumijevanje povijesti važan je aspekt kad su u pitanju zaraćene strane jer tako publika može vidjeti jesu li obje strane u ratu već godinama u sukobu ili je posrijedi nešto novo i neočekivano kao razlog agresije. U fokusu je bilo pet portala od 24. veljače do 24. ožujka 2022. godine. *Index.hr*, *24sata.hr*, *net.hr*, *ePodravina.hr* i *Drava.info* bili su portali koji su se analizirali. Putem analize njihovog sadržaja željelo se vidjeti koje su teme u fokusu hrvatskih portala, prate li se vojne operacije ili humanitarni događaji, odakle potječu objavljivane informacije te jesu li one dobro provjerene. Također se analiziralo koliko je pažnje posvećeno povijesnim temama koje se koriste u tekstovima, kao i mogu li se uočiti simpatije hrvatskih medija prema nekoj od zaraćenih strana.

Analizom pet odabranih portala htjelo se pokazati jesu li postavljene hipoteze potvrđene ili opovrgnute. Dvije hipoteze su bile zadane i trebalo je dobiti rezultat koji govori koliko se informacija može pronaći na portalima i jesu li te vijesti provjerene.

Analiza portala pregledom svih relevantnih elemenata pokazala nam je da se prva hipoteza, H1: Hrvatski portali u svojem izvještavanju o ratu u Ukrajini ne objavljuju u potpunosti provjerene informacije, u načelu opovrgava. Razlog leži u tome što su hrvatski portali redovito objavljivali veliku količinu informacija u kojoj su većina vijesti bile provjerene činjenice. Budući da je riječ o portalima koji informacije objavljuju velikom brzinom, često se znalo dogoditi da dođe do velike bujice informacija u kojoj svoje mjesto pronađu i određene neprovjerene informacije. Kada su u pitanju neprovjerene informacije, možemo reći da portali ipak paze što objavljuju. Izvori preko kojih hrvatski portali uzimaju vijesti očito su društvene mreže te ukrajinski, ruski i ostali relevantni svjetski mediji. No, neprovjerene informacije mogu se pronaći i u situacijama kada se govori o zdravstvenom stanju ruskog predsjednika. Prema raznim vijestima koje su se pisale u počecima rata, Putina su već nekoliko puta pokopali, što samo ide u korist dijelu objava koje su neprovjerene. I ne samo to, već se u svemu tome očituje ratna

propaganda koja u pravilu želi podići moral napadnutima, ali i dati nadu onima koji to prate sa strane, u ovom slučaju hrvatske javnosti, da agresor neće još dugo napadati.

Na nacionalnim portalima primjetne su simpatije prema ukrajinskom narodu. Nerijetko su se objavljivale vijesti koje su bile uspoređene s nekim situacijama iz Domovinskog rata. Ovakav način informiranja, koji povlači paralelu s ratom tijekom 90-ih godina na ovom prostoru, dodatno budi pristranost hrvatske javnosti prema Ukrajinčima, a u isto vrijeme stavljajući sve Ruse u istu rečenicu s onim Rusima koji vrše agresiju i guše nezavisnost druge države. Nema sumnje da su rat i invazija loši i nešto što se u 21. stoljeću ne bi trebalo događati.

Druga hipoteza, H2: Na hrvatskim portalima čitatelji ne mogu pronaći kvalitetne informacije o rusko-ukrajinskim odnosima i njihovoj povijesti, potvrđena je. Primjetno je da se na hrvatskim portalima ne mogu pronaći kvalitetne vijesti u prvih mjesec dana ratovanja koje bi detaljno objasnile odnose i povijest zaraćenih strana. Ono što se i objavi, a nije često, jest u velikoj većini šturo i površno napisano. Također se mogu pronaći i vijesti o tome što se događalo tijekom predratnog razdoblja, nekoliko dana i tjedana prije invazije, no otkad je ona krenula pa do 24. ožujka 2022. godine, hrvatski mediji nisu objavljivali detaljnije informacije o tome što se događalo tijekom povijesti ova dva naroda. Dakako, to možemo pripisati, kao što je u radu već konstatirano, i nedostatku literature u Hrvatskoj o ovim dvjema državama. Kao što sam već naveo, moglo se pronaći nekoliko tekstova koji su povezani s njihovom poviješću, čak i s biografijom predsjednika Zelenskog, no to se ipak ne može smatrati dovoljnim. Na temelju toga mogu zaključiti da se druga hipoteza opovrgava.

Povijest Ukrajine i Rusije u velikoj je mjeri zanemarena. Ono što je i napisano, to nije napisano u mjeri koja će detaljno objasniti situaciju. Više su se mediji fokusirali, kao što je rečeno u prvom dijelu zaključka, na paralelu s Domovinskim ratom i hrvatskom poviješću (npr. usporedba pozdrava „Slava Ukrajini“ i „Za dom spremni“).

Možemo doći do zaključka kako su mediji očito lakše htjeli pobuditi osjećaje hrvatske javnosti ako daju usporedbe s nečim što su Hrvati iskusili, nego s onime što se događa na drugom kraju Europe, a pritom se o samoj povijesti zaraćenih strana ne zna toliko koliko bi trebalo biti važno za kontekst rata. Usporedba s Domovinskim ratom ne samo da podsjeća hrvatske čitatelje kako je Rusija zla država, kao što je to nekoć bila Srbija, već u Hrvatima budi ponos zbog uspješne obrane od agresora u nadi da to isto može napraviti i Ukrajina.

No jedan medij, koliko god ti povijesni tekstovi ne idu u detalje, ipak prednjači u količini vijesti koje se dotiču povijesti, prvenstveno Ukrajine. *Index.hr* je uspio iskoristiti vrlo visoko zanimanje čitatelja za ratno stanje u Ukrajini te je objavio više vijesti i komentara o povijesti koja se tiče Ukrajine i Rusije od drugih medija. Za razliku od *24sata.hr*, koji je također u nekim vijestima informirao javnost o povijesti, *Index.hr* te vijesti nije zaključavao u posebnu,

pretplatničku rubriku. Međutim, jedan portal nije dovoljan da cjelokupna analiza dovede do opovrgavanja druge hipoteze.

Jasna je vidljiva simpatija prema Ukrajini i ukrajinskom narodu u tekstovima koji se pišu. Ruske propagandne mašinerije često se opovrgavaju na hrvatskim portalima, barem kod onih koji to rade, i čitateljima se pokušava to prenijeti kao borba protiv mitova. Što je istina, a što laž, odnosno što je izokrenuto i ne opisuje potpunu sliku događaja.

Na temelju ovog istraživanja možemo uočiti i da se na lokalnim portalima jednostavno ne ide u širinu problema o Ukrajini kao na nacionalnim. To je i logično jer lokalno stanovništvo, ako se želi informirati, informirat će se o tome preko nacionalnih medija. Lokalni portali će služiti za informiranje o stanju na lokalnom terenu, a jedine poveznice s ratom bit će one koje se tiču sveukupnog stanovništva ili nekoga tko radi u njihovoj bližoj okolini, a zahvaćen je posljedicama rata.

Ipak, lokalni portali prednjače kada su u pitanju skupovi podrške ukrajinskom narodu. Puno više takvih vijesti možemo pronaći na lokalnim portalima, za razliku od onih na nacionalnim. Nacionalni se ne libe objaviti više vijesti o skupovima podrške u susjednim državama, konkretno u Srbiji za podršku Rusiji, a manje za podrške u Hrvatskoj. Hrvatski portali, osim lokalnih koji se fokusiraju na skupove podrške, objavljuju iz dana u dan, pa i iz minute u minutu, vijesti o napadima ruskih snaga. Obrane ukrajinske vojske, pogibije civila i rušenje stambenih zgrada te prenošenje uživo različitih priča vezanih uz rat te reakcije političara, sportaša i ostalih relevantnih, poznatih ljudi glavne su fokus teme vijesti koje se pišu i prenose na portalima.

Nije tajna da je tijekom pandemije koronavirusa povjerenje u medije palo. Panika je nastupila u tim trenucima jer se nitko nije znao nositi na pravi način s novim svjetskim problemom i vjerovalo se svemu što se piše. Kasnije su se neke tvrdnje pokazale pogrešnima pa su ljudi počeli zaobilaziti i kritizirati medije što nisu provjeravali više informacija oko nekih važnih epidemioloških navoda. Slična situacija nastavila se sada i s ratom, no mediji su tu puno oprezniji – pokušavaju čitateljima prenijeti stvarno stanje rata. Kako bi se smanjio pad vjere u medije, oni bi trebali tijekom kriznih situacija izvještavati na dobar, pravedan i objektivan način. Informiranje javnosti o događajima iz prošlosti važan je faktor u kojem čitatelji mogu dobiti jasnu i konkretnu sliku onoga što se događa na istoku Europe.

Iako su lažne vijesti prisutnije na društvenim mrežama, nego u hrvatskim medijima, ipak moramo biti svjesni da su svuda oko nas. To je, nažalost, naša realnost i kako vrijeme bude odmicalo, morat ćemo se upoznavati s novim načinima prepoznavanja kako bi nam bilo omogućeno da se lakše snalazimo. Nitko ne želi biti dezinformiran jer prava i točna informacija je dio opće kulture i ljudskog komuniciranja, ali i kvalitetnog razvoja čovjekove medijske pismenosti. Kako tehnologija napreduje, sve je više alata koji omogućavaju kreiranje lažnih

vijesti. Tome se moramo oduprijeti, a ako ne vjerujemo medijima koje pratimo, onda se moramo sami informirati putem većeg broja medija kako bi nam slika događaja bila jasnija.

IZJAVA O AUTORSTVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, LARA MARKOVIĆ (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom Uloga države u razvoju i zaštiti kulturne baštine u Sjevernoj Hrvatskoj te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Lara Marković
(vlastoručni potpis)

Sukladno čl. 83. Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Sukladno čl. 111. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima student se ne može protiviti da se njegov završni rad stvoren na bilo kojem studiju na visokom učilištu učini dostupnim javnosti na odgovarajućoj javnoj mrežnoj bazi sveučilišne knjižnice, knjižnice sastavnice sveučilišta, knjižnice veleučilišta ili visoke škole i/ili na javnoj mrežnoj bazi završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice, sukladno zakonu kojim se uređuje znanstvena i umjetnička djelatnost i visoko obrazovanje.

6. Literatura

Knjige:

- [1] Barović, Vladimir. 2011. *Objektivnost, novinarska etika i izvještavanje u kriznim situacijama*. Medijske studije. Vol. 2. No. 3-4. Novi Sad
- [2] Burda, Sergej. 2009. *Povijest Ukrajine – sažeta povijest Ukrajine i ukrajinskog naroda od najstarijih vremena do Narančaste revolucije 2004. godine*. Hrvatsko-ukrajinsko društvo. Zagreb
- [3] Čerina, Josip, 2012. *Ratno izvještavanje u kontekstu suvremenih oružanih sukoba i novih medijskih tehnologija*. Polemos 15. 1: 101-117
- [4] Dejanović, Radoslav. 2020. *Priručnik za provjeru informacija iz medija*. DZNAP. Zagreb
- [5] Majdanić, Valentina. 2019. *Mediji i tekst i kultura*. Naklada Ljevak. Zagreb
- [6] Miljukov, Pavle. Ezenman, Luj. Senjobos, Šarl. 2009. *Istorija Rusije – ponovljeno izdanje*. Zagreb
- [7] Najbar-Agičić, Magdalena. 2018. *Druga Republika: Poljska u međuraću (1918.-1939.)*. Srednja Europa. Zagreb
- [8] Paščenko, Jevgenij. 2008. *Genocidni zločini totalitarnog režima u Ukrajini 1932.-1933.* Udruga Hrvatsko-ukrajinska suradnja HORUS. Zagreb
- [9] Paščenko, Jevgenij. 2019. *Istočna Ukrajina – Donbas*. Udruga Hrvatsko-ukrajinska suradnja. Zagreb
- [10] Paščenko, Jevgenij. 2020. *Krim – kroz povijest*. Udruga Hrvatsko-ukrajinska suradnja. Zagreb
- [11] Peruško, Zrinjka. 2011. *Uvod u medije*, Jesenski i Turk: Hrvatsko sociološko društvo. Zagreb
- [12] Plohij, Serhij, 2015. *The Gates of Europe: A History of Ukraine*. Basic Books. New York
- [13] Plohij, Serhij. 2023. *The Russo-Ukrainian War: The Return of History*. Northon & Company. New York
- [14] Service, Robert. 2014. *Povijest suvremene Rusije*. Sandorf. Zagreb

Internetski izvori:

- [1] Babić, Matija. Na današnji dan prije 20 godina pokrenut je Index <https://www.index.hr/vijesti/clanak/na-danasnji-dan-prije-20-godina-pokrenut-je-index/2417393.aspx> (01. 09. 2023.)
- [2] Duhaček, Gordan. Je li „Slava Ukrajini“ nacistički pozdrav? Ne, ali... <https://www.index.hr/vijesti/clanak/je-li-slava-ukrajini-nacisticki-pozdrav/2345523.aspx> (01. 09. 2023.)
- [3] Stošić, Petar. Što je istina o ukrajinskim nacistima i navodnom puču 2014.? <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sto-je-istina-o-ukrajinskim-nacistima-i-navodnom-pucu-2014/2345481.aspx> (01. 09. 2023.)
- [4] Reuters. Croatia <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2022/croatia> (29. 08. 2023.)

- [5] Index. Ovo su dvije separatističke republike koje je priznao Putin. <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ovo-su-dvije-separatisticke-republike-koje-je-priznao-putin/2341377.aspx> (02. 09. 2023.)
- [6] Index Vijesti. HINA. <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zasto-je-rusiji-toliko-stalo-do-zauzimanja-mariupolja/2349098.aspx> (02. 09. 2023.)
- [7] Index Vijesti. <https://www.index.hr/vijesti/clanak/od-ruskog-vazala-do-borbe-protiv-diktatora-povijest-ukrajine-je-krvava-i-teska/2343431.aspx> (02. 09. 2023.)
- [8] Index Vijesti. <https://www.index.hr/vijesti/clanak/od-ruskog-vazala-do-borbe-protiv-diktatora-povijest-ukrajine-je-krvava-i-teska/2343431.aspx> (02. 09. 2023.)
- [9] Goyal, Shikha. Jagranjosh. List of Presidents of Ukraine (1991 – 2022). <https://www.jagranjosh.com/general-knowledge/list-of-presidents-of-ukraine-1646021751-1> (02. 09. 2023.)
- [10] Hidden Forces. Origins of Ukraine War & What Comes Next / Serhii Plokhly <https://www.youtube.com/watch?v=BoJYz1ew-Fs> (18. 09. 2023.)
- [11] YaleCourses. Timothy Snyder: The Making of Modern Ukraine. 2022. https://www.youtube.com/playlist?list=PLh9mgdi4rNewfxO7LhBoz_1Mx1MaO6sw_ (14. 09. 2023.)
- [12] 24sata. <https://www.24sata.hr/news/završili-kao-na-trpinjskoj-cesti-ruski-tenkovi-usli-u-predgrade-kijeva-ukrajinci-su-ih-dočekali-819180> (02. 09. 2023.)
- [13] <https://epodravina.hr/tag/rat/> (29. 08. 2023.)
- [14] <https://epodravina.hr/tag/ukrajina/> (29. 08. 2023.)
- [15] <https://epodravina.hr/?s=%23rusija> (29. 08. 2023.)
- [16] <https://drava.info/page/2/?s=ukrajina> (29. 08. 2023.)
- [17] <https://drava.info/page/46/?s=rat> (29. 08. 2023.)
- [18] <https://net.hr/pretrazivanje?q=ukrajina&stranica=38> (29. 08. 2023.)
- [19] <https://net.hr/danas/svijet/rat-u-ukrajini-vladimir-putin-pokrenuo-invaziju-68ceb44a-9532-11ec-90eb-ba158407085a> (29. 08. 2023.)
- [20] https://www.index.hr/trazi.aspx?orderby=most_read&upit=%23ukrajina (30. 08. 2023.)
- [21] <https://www.index.hr/impressum> (01. 09. 2023.)
- [22] <https://www.24sata.hr/flatpages/impressum> (01. 09. 2023.)
- [23] <https://epodravina.hr/impressum/> (01. 09. 2023.)
- [24] <https://net.hr/info/impressum> (01. 09. 2023.)
- [25] <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=63202> (02. 09. 2023.)
- [26] <https://www.britannica.com/facts/Ukraine> (02. 09. 2023.)
- [27] <https://ukraine.ua/explore/origins-history-of-ukraine/> (02. 09. 2023.)
- [28] <https://www.britannica.com/place/Russia> (02. 09. 2023.)
- [29] <https://www.medijskapismenost.hr/pojmovnik/> (04. 09. 2023.)
- [30] <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=66413#poglavlje5849> (04. 09. 2023.)
- [31] <https://www.zakon.hr/z/38/Zakon-o-medijima> (04.09.2023.)

7. Popis slika i tablica

Slika 3.1.1. Prikaz Ukrajine i okolnih država s kojima graniči.....	12
Slika 4.1.1. Obavijest o pretplati na Telegramu za nastavak čitanja vijesti.....	23
Slika 4.1.2. Ponuda godišnje standard i premium preplate.....	23
Slika 4.2.1.1. Praćenje događaja na Index.hru.....	25
Slika 4.2.1.2. Prikaz najvažniji vijesti tijekom praćenja rata.....	26
Slika 4.2.1.3. Popis tražene riječi u svim kombinacijama u tražilici.....	26
Slika 4.2.1.4. Što se dogodi nakon što se stisne na jednu od ponuđenih oznaka.....	27
Slika 4.2.1.5. Rezultat pretrage na temelju tražilice pod riječi #ukrajina.....	27
Slika 4.2.1.6. Komentar o ubrzanim promjenama zbog rata.....	28
Slika 4.2.1.7. Usporedba s domovinskim ratom.....	29
Slika 4.2.1.8. Komentar o pozdravu „Slava Ukrajini“.....	29
Slika 4.2.1.9. Članak o lažnim vijestima o ratu.....	30
Slika 4.2.1.10. Primjer 1 objave o lažnoj informaciji.....	31
Slika 4.2.1.11. Primjer 2 objave o lažnoj informaciji.....	31
Slika 4.2.1.12. Primjer 3 objave o lažnoj informaciji.....	32
Slika 4.2.1.13. Primjer 4 objave o lažnoj informaciji.....	32
Slika 4.2.2.1. Posebna rubrika Rat u Ukrajini na <i>24sata.hr</i>	34
Slika 4.2.2.2. Prikaz tražilice na <i>24sata.hr</i>	34
Slika 4.2.2.3. Problematika odnosa dviju država.....	35
Slika 4.2.2.4. Usporedba s Domovinskim ratom.....	35
Slika 4.2.3.1. Prikaz broja vijesti vezanih uz Ukrajinu na portalu.....	36
Slika 4.2.3.2. Prikaz praćenja događaja uživo na portalu.....	37
Slika 4.2.3.3. Prikaz objave tijekom početka rata.....	38
Slika 4.2.4.1. Prikaz vijesti na temelju tražilice pomoću riječi „rat“.....	39
Slika 4.2.4.2. Prikaz vijesti na temelju tražilice pomoću riječi „Ukrajina“.....	40
Slika 4.2.5.1. Prikaz vijesti na temelju tražilice pomoću riječi „rat“.....	41
Slika 4.2.5.2. Prikaz vijesti na temelju tražilice pomoću riječi „rat“.....	42
Slika 4.2.5.3. Prikaz vijesti na temelju tražilice pomoću riječi „Ukrajina“.....	42
Slika 4.2.5.4. Prikaz vijesti na temelju tražilice pomoću riječi „Ukrajina“.....	43
Slika 4.2.5.5. Prikaz vijesti na temelju tražilice pomoću riječi „Rusija“.....	43
Tablica 1. Rezultati analize.....	44
Slika 4.3.1.1. Neproverjena informacija na <i>Index.hru</i>	46
Slika 4.3.1.2. Neproverjena informacija na <i>24sata.hr</i>	46

Slika 4.3.1.3. Ista informacija s <i>Index.hra</i> i <i>24sata.hra</i> , ali provjerena na <i>net.hru</i>	47
Slika 4.3.1.4. Točan podatak o konvoju.....	48